

รายงานการนิเทศภายใน

โรงเรียนสอนแก้ว่วงไววิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การนิเทศภายในจัดทำขึ้นเพื่อแนวทางการนิเทศในโรงเรียน ด้วยความร่วมมือของครูทุกคน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารโรงเรียน ไปสู่ความสำเร็จ และครูก็จะเกิดความมั่นใจ มีกำลังใจ มีความภาคภูมิใจที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และเกิดการพัฒนาที่ถาวร ดังคำกล่าวที่ว่า “การจัดการที่ดีเป็นกุญแจสำคัญ นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศนำไปสู่การจัดการที่ดี”

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ช่วยกันจัดทำแผนนิเทศภายใน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อเกิดผลสำเร็จต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

กลุ่มงานบริหารวิชาการ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขอบเขตการศึกษา	1
1.4 ระยะเวลาในการศึกษา	1
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	1
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	2
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา	3
2.2 ความหมายของการนิเทศการศึกษา	4
2.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา	6
2.4 หลักการนิเทศการศึกษา	7
2.5 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน	9
2.6 ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน	9
2.7 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน	10
2.8 กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน	12
2.9 เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน	16
2.10 การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน	18
2.11 ด้านการจัดการเรียนการสอน	22
2.12 ด้านการประเมินผลการสอน	25
2.13 ด้านการพัฒนาบุคลากร	27
2.14. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการ	31
3.1 วิธีการศึกษา	31
3.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน	32
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	33
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา	40
5.1 สรุปผล	40
5.2 อภิปรายผล	47

5.3 ข้อเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	48

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภารกิจหลักที่จำเป็นของสถานศึกษา คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนทุกด้านให้เป็นไปตามวัยและศักยภาพ บุคลากรที่สำคัญที่จะปฏิบัติภารกิจนี้ให้บรรลุผลคือ ครูผู้สอน ซึ่งครูแต่ละคนก็มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ผู้บริหารต้องรวมพลังครูให้สามารถดำเนินภารกิจให้ประสบผลสำเร็จตามความต้องการของสถานศึกษา ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานให้กับครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ให้ครูสามารถปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ตรงกับความต้องการของเด็กด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นครูที่ได้ชื่อว่า “ครูมืออาชีพ” การนิเทศที่จัดขึ้นในโรงเรียน ด้วยความร่วมมือของครูทุกคน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารโรงเรียน ไปสู่ความสำเร็จ และครูก็จะเกิดความมั่นใจ มีกำลังใจ มีความภาคภูมิใจที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และเกิดการพัฒนาที่ถาวร ดังคำกล่าวที่ว่า “การจัดการที่ดีเป็นกุญแจสำคัญ นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศนำไปสู่การจัดการที่ดี”

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวมพลังครูให้สามารถปฏิบัติภารกิจของตนให้ประสบผลสำเร็จ
2. เพื่อเพิ่มความรู้และประสบการณ์ในการทำงานของครู
3. เพื่อเสริมสร้างขวัญ กำลังใจให้ครูมีความสามารถปรับปรุง พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

1.3 ขอบเขตการศึกษา

โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา มีข้าราชการครูสายผู้สอน 28 คน ซึ่งมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษา

กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ ครูโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา จำนวน 28 คน

1.4 ระยะเวลาในการศึกษา

มกราคม 2567 – สิงหาคม 2567

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

พัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระที่ตนเองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูมีการปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 381 คน
- 2) ครู หมายถึง ครูโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา จำนวน 28 คน
- 3) โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร
- 4) การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การทำงานร่วมกับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพด้านการเรียนการสอน ช่วยให้ครูได้รู้จักช่วยเหลือตนเอง ตลอดจนมุ่งพัฒนาครู ให้รู้จักวิธีปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
- 5) การสังเกตการสอน หมายถึง การนิเทศที่มุ่งเน้นปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือครูให้พัฒนาพฤติกรรมการสอนให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการนิเทศภายใน ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ดังนี้

- 2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
- 2.2 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
- 2.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
- 2.4 หลักการนิเทศการศึกษา
- 2.5 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.6 ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.7 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.8 กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.9 เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.10 การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน
- 2.11 ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 2.12 ด้านการประเมินผลการสอน
- 2.13 ด้านการพัฒนาบุคลากร
- 2.14. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา ตามที่นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาทั้งที่แตกต่างกันออกและเป็นไปในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และจุดมุ่งหมายของแต่ละบุคคล
ดังนี้ Ben M. Harris (อ้างถึงใน วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2548, หน้า 4) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง สิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลและสิ่งต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงไว้ หรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียนมุ่งให้กระบวนการสอนมีประสิทธิภาพต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ
ส่วน Burton and Bruckner (อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546, หน้า 2) ได้ให้ความหมาย ของการนิเทศว่า คือการให้บริการเกี่ยวกับความชำนาญทางเทคนิคด้านวิชาการในการเรียนการสอนและปรับปรุงสภาพการเรียนรู้และความเจริญเติบโตของผู้เรียน

Spears (อ้างถึงใน ประเทือง สุวรรณเจริญ, 2546, หน้า 15) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู โดยมุ่งหวังช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูช่วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Good (อ้างถึงใน นิกร เพ็ญเวียง, 2547, หน้า 10)

กล่าวว่าการนิเทศการศึกษาคือ ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา ในด้านการแนะนำครูหรือผู้อื่นที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้รู้วิธีการปรับปรุงการสอน หรือการให้การศึกษาการนิเทศการศึกษาช่วยให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ช่วยเลือกและปรับปรุงเนื้อหาการสอน ช่วยเลือกและปรับปรุงวิธีสอนและปรับปรุงการประเมินผลการสอน สอดคล้องกับ Glickman (อ้างถึงใน สุทธนู ศรีไสย์, 2547, หน้า 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนที่ต้องปรับปรุงการสอน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือโดยตรงกับครู การพัฒนาหลักสูตร การให้บริการเสริมวิชาการ การพัฒนากลุ่ม และให้การสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

นักวิชาการไทย ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกันโดย กิติมา ปรีดีดิลก (2545, หน้า 307) ได้เน้นว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการประสานงานกันระหว่างบุคคลทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศบุคคลทั้ง 3 ฝ่าย จะต้องยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ชารี มณีศรี (2548, หน้า 22) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษาคือ กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักประชาธิปไตยในการนิเทศ

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษา โดยการระดมสรรพกำลัง สนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ที่ตรงกับความต้องการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่องส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร

การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การนิเทศจากภายนอกสถานศึกษาคือการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ และการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงคณะครู ด้วยเหตุนี้บุคลากรในการนิเทศจึงแบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. คณะบุคลากรที่จัดการนิเทศจากภายนอกสถานศึกษาได้แก่ ศึกษานิเทศก์ที่อยู่ตามกรม กองต่าง ๆ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในด้านการนิเทศมีหน้าที่ปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งศึกษานิเทศก์มีทั้งระดับกรม ระดับเขต ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

2. การนิเทศที่จัดโดยคณะบุคลากรภายในสถานศึกษา ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่นิเทศการศึกษารวมทั้ง การจัดการนิเทศภายในโดยการเชิญวิทยากรจากชุมชนด้วย

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน คือการทำงานร่วมกับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพด้านการเรียนการสอน ช่วยให้ครูได้รู้จักช่วยเหลือตนเอง ตลอดจนมุ่งพัฒนาครู ให้รู้จักวิธีปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้การศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวังของการศึกษา ทั้งนี้ความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนส่งเสริมของการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนการนิเทศจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

2.2 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีนักการศึกษาให้ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศไว้หลายท่าน ดังนี้

Glickman, Carl. D. (1981, p. 6) อธิบายความหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการเรียนการสอนว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการนิเทศโดยทั่วไปเป็นเรื่องของงาน (tasks) และพันธกิจ (functions) ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนทั่วไป ส่วนการนิเทศการเรียนการสอน (instructional supervision) เป็นส่วนย่อยของการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการปรับปรุงงานและพันธกิจในชั้นเรียน และกิจกรรมที่ดำเนินการในโรงเรียนโดยทำงานโดยตรงกับครู

Rue, Leslie W.(1993, p.4) and Certo, Samuel C. 2000, p.3) ให้ความหมายของ การนิเทศว่าเป็นการบริหารจัดการ (management) ระดับแรกในองค์การที่ดำเนินการทางบวกให้สมาชิกในองค์การทำงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ โดยผู้นิเทศไม่ได้ลงมือทำงานเอง แต่ทำให้งานสำเร็จโดยผู้อื่น

Norton, Robert E. and others. (2008, p. 8) กล่าวว่ากรนิเทศเป็นงานช่วยเหลือผู้อื่น แม้ว่าจะมีผู้ให้ความหมายว่าการนิเทศคือการบริหารจัดการคน ควบคุมจัดการให้คนทำงาน (managing, organizing and directing) แต่โดยหลักแล้วการนิเทศคือการช่วย ด้วยการจัดบรรยากาศสนับสนุน แรงจูงใจ มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้บริหาร และความรู้สึกรับผิดชอบต่อความสำเร็จของงาน

Mcnamara, Carter. (2008) ให้ความหมายของการนิเทศว่า คำนี้มีความหมายหลายอย่างแต่ความหมายที่เป็นทางการคือกิจกรรมที่ดำเนินการโดยผู้นิเทศ (supervisors) เพื่อให้เกิดผลงานและความก้าวหน้าของบุคลากรที่ขึ้นตรงต่อผู้นิเทศ

ฉัตรชัย มุระดา (2548, หน้า 14) การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญงานหนึ่งของการจัดการบริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาการศึกษา ต้องมีการนิเทศเป็นหลักของการบริหารสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้ การนิเทศจึงเป็นกระบวนการของการศึกษาที่มุ่งจะส่งเสริมให้การสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานการศึกษา การนิเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของครูให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผล และปัญญาในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าปฏิบัติได้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

วิเชียร ตียนันท์ (2547, หน้า 7) การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียน การปฏิบัติงานจะมุ่งให้ความช่วยเหลือครูได้พัฒนาตนเองในการปรับปรุงแก้ไขงานการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งจะเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจและมีความสามารถในการอาชีพ โดยมุ่งให้เกิดเป้าหมายสูงสุด คือ คุณภาพนักเรียน

สมศักดิ์ จันธิมา (2549, หน้า 14 – 15) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ว่า เป็นกระบวนการแนะนำช่วยเหลือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นการปฏิบัติกิจกรรมของผู้นิเทศต่อผู้รับการนิเทศ ในการ

พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2548, หน้า 2) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่าคือกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ

นิตยา ทองไทย (2547, หน้า 18) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่างผู้ให้การนิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อบรรลุเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2547, หน้า 7) ได้สรุปความหมายของการนิเทศการเรียนการสอนว่า เป็นกระบวนการทำงานกับครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศต้องใช้ความรู้ของการจัดองค์กร ภาวะผู้นำ การสื่อความหมายและหลักการสอน ในขณะที่เขาทำงานกับครู ในชั้นเรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนโดยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

อัญชลี โพธิ์ทอง (2547, หน้า 64-65) ให้ความหมายของคำต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการเรียนการสอน ดังนี้

การนิเทศหมายถึง การชี้แจง การแสดง การจำแนก

การศึกษาหมายถึง การเล่าเรียน การฝึกฝนและการอบรม

การนิเทศการศึกษา หมายถึง การชี้แจง การแสดง หรือการจำแนกเกี่ยวกับการ เล่าเรียน การฝึกฝนและการอบรม

วีระพันธ์ พูลพัฒน์ (2548, หน้า 7) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมกับการบริหารการศึกษา ในยุคปัจจุบันน่าจะหมายถึง ความพยายามของผู้เชี่ยวชาญในการที่จะเข้าไปช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำครู อาจารย์เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและ ผู้รับการนิเทศ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นการดำเนินการนิเทศทางการศึกษาโดยผู้ทำหน้าที่นิเทศได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางเดียวกันจะได้เกิดการประสานร่วมมือกันอย่างเป็นระบบในโรงเรียนโดยอาศัยหลักการทฤษฎีความเป็นไปได้ส่วนการดำเนินงานประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆต่อไปนี้การสำรวจความต้องการ ความจำเป็นของโรงเรียนการวางแผนการนิเทศ การดำเนินการปฏิบัติงานการประเมินกระบวนการดำเนินงาน และผลงาน ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข

2.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ได้มีนักการศึกษากำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศศึกษาไว้หลายลักษณะโดยเน้นจุดมุ่งหมายที่การช่วยให้ครูปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 7) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาและความต้องการจำเป็นของเด็กและเยาวชนสามารถจัดสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนได้ รวมทั้งการช่วยแก้ไขและป้องกันปัญหา
2. เพื่อช่วยครู ผู้บริหาร และข้าราชการทุกฝ่ายได้มองเห็นและเข้าใจจุดมุ่งหมายของการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว
3. ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูและเจ้าหน้าที่อยู่ในสภาพที่ดีและร่วมปฏิบัติงานเป็นคณะด้วยกำลังและสติปัญญา
4. เพื่อให้ครูได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการสอน ตลอดจนทำแผนการสอน สื่อการสอน การประเมินผล
5. เพื่อประสานงานกับผู้บริหารการศึกษาในอันที่จะแก้ปัญหาต่างๆที่โรงเรียนไม่อาจดำเนินงานได้ตามลำพัง
6. เพื่อช่วยประเมินผลงานของครูและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งช่วยวางแผนเพื่อแก้ปัญหาที่มีให้เหมาะสม
7. เพื่อช่วยให้ครูใหม่ได้เข้าใจงานของโรงเรียนและอาชีพของครู
8. เพื่อช่วยในด้านประชาสัมพันธ์และสร้างครูให้มีลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ

Briggs and Justman (อ้างถึงใน ประโยชน์ เจริญยุทธ, 2549, หน้า 18) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายการนิเทศไว้ว่า เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า และความเป็นผู้นำทางอาชีพเพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือความเจริญงอกงามทางวิชาการของครู เพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น และเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สงัด อุทรานันท์ (2548, หน้า 12-13) ได้วิเคราะห์จุดมุ่งหมายจากแนวคิดจากบุคคลต่าง ๆ และสรุปว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาที่สำคัญมี 4 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษาไปในทางที่ดีขึ้น
2. เพื่อพัฒนางาน เป้าหมายสุดท้ายของการนิเทศการศึกษาอยู่ที่นักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นการนิเทศจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาการสอนให้ดีขึ้น
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยเหลือไม่ใช่ตรวจตราหรือจับผิดแต่เป็นการร่วมมือกันรับผิดชอบ ร่วมกันทำงาน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี
4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษามุ่งส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน เพราะขวัญกำลังใจเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้คนตั้งใจทำงาน

ความมุ่งหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเน้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าใจแนวทางและวิธีการ และพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของการศึกษา

2.4 หลักการนิเทศการศึกษา

Franseth (อ้างถึงใน สถาพร พันธุ์ประยูร, 2548, หน้า18) สรุปหลักการนิเทศการศึกษาว่าการนิเทศจะได้ผลอย่างสูงสุดในการปรับปรุงการเรียนการสอนก็ต่อเมื่อนิเทศนั้นให้ความสำคัญแก่วิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และตั้งอยู่บนจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ซึ่งได้พิจารณา ตกลงร่วมกันโดยคณะครูและศึกษานิเทศก์ การนิเทศจะมีความหมายสำหรับครูจะต้องให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ผู้นิเทศช่วยเหลือในเรื่องใด การนิเทศที่ดีจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ยั่วยุและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในการช่วยเหลือครู ควรใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ใน การแก้ปัญหา และช่วยให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาปัญหาโดยละเอียด เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานก่อน ส่วน Burton and Brueckner (อ้างถึงใน กิตติมา ปรีดีติลล, 2545, หน้า 274) ได้เน้นว่า หลักการนิเทศการศึกษาควรถูกต้องตามหลักวิชาเป็นวิทยาศาสตร์ เป็นประชาธิปไตยและเป็นการสร้างสรรค์

ทางด้านนักการศึกษาไทย ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการนิเทศการศึกษาสรุปได้ดังนี้ สงัด อุทรานันท์ (2548, หน้า 15-18) ที่กล่าวว่าหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา มี 3 ประการคือ การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพนักเรียน การดำเนินการจะต้องผ่านตัวกลางคือครูและบุคลากรทางการศึกษา และการนิเทศการศึกษานับบรรยากาศประชาธิปไตย

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2546, หน้า 9) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยหลักการต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักการผู้นำ(Leadership) คือการโน้มน้าวให้บุคคลทำกิจกรรมต่างๆของกลุ่มเป็นไปตามเป้าหมายประสงค์
2. หลักความร่วมมือ (Cooperation) คือ การกระทำร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่าย และทำหน้าที่ความรับผิดชอบขัดแย้งในการจัดองค์การการประเมินผล ตลอดจนการประสานงาน
3. หลักการเห็นใจ (Considerateness) คือ การนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงบุคคลที่ร่วมงานด้วยความเห็นใจ จะทำให้ตระหนักคุณค่าของมนุษย์สัมพันธ์
4. หลักการสร้างสรรค์ (Creativity) คือ การนิเทศการศึกษาจะต้องให้ครูเกิดพลังคิดริเริ่มสิ่งใหม่หรือทำงานด้วยตนเองได้
5. หลักการบูรณาการ (Integration) เป็นกระบวนการซึ่งรวมสิ่งต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ มองเห็นได้
6. หลักการมุ่งชุมชน (Community) เป็นการแสวงหาปัจจัยที่สำคัญในชุมชนและการปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้นเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น

7. หลักการวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ซึ่งเกี่ยวกับการแสวงผลในอนาคต การกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการล่วงหน้า การพัฒนาทางเลือกเพื่อปฏิบัติให้บรรลุถึงจุดประสงค์ และการเลือกทางปฏิบัติให้เหมาะสมที่สุด

8. หลักการยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถที่จะถูกปรับเปลี่ยนได้และพร้อมอยู่เสมอที่จะสนองความต้องการต่อสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

9. หลักการวัตถุวิสัย (Objectivity) หมายถึง คุณภาพที่เป็นผลมาจากหลักฐานตามสภาพความจริงมากกว่าความเห็นส่วนบุคคล

10. หลักการประเมิน (Evaluation) หมายถึง การหาความจริงโดยการวัดที่แน่นอนและใช้หลาย ๆ วิธีการ

สำหรับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย (2545, หน้า 3) กล่าวถึง หลักการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. ถูกต้องตามหลักวิชาการ การนิเทศการศึกษาที่ดีควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้ควรเป็นไปตามความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

2. เป็นวิทยาศาสตร์ การนิเทศการศึกษาควรเป็นไปอย่างมีระเบียบมีการปรับปรุงและประเมินผล การนิเทศควรมาจากการรวบรวมข้อมูลและการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าเชื่อถือ

3. เป็นประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาจะต้องเคารพในความแตกต่างของบุคคลเน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

4. เป็นการสร้างสรรค์ การนิเทศการศึกษาควรเป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

5. มุ่งสร้างเสริมความเชื่อมั่นในความสามารถของครูและนำ ไปสู่การเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของครูให้สูงขึ้น

6. ตั้งอยู่บนรากฐานของการมุ่งพัฒนาวิชาชีพ มากกว่าที่จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

7. มุ่งสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง กระตุ้นให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและช่วยให้ครูเกิดความรู้สึกว่าพบวิธีที่ดีกว่าเดิมในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

8. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือมุ่งหาทางช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความสามารถตามความมุ่งหมายของการศึกษา

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษานั้นจะต้องดำเนินการในลักษณะที่เป็นกระบวนการทำงานควบคู่ สอดคล้องกับการบริหารเพื่อปรับปรุงการสอนโดยตรง มีระเบียบแบบแผน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และประชาธิปไตย ต้องสร้างสรรค์และมุ่งให้เกิดการนิเทศตนเองได้ อันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายสูงสุดคือคุณภาพของนักเรียน

2.5 ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน ซึ่งการนิเทศการศึกษาแบ่งได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ การนิเทศจากภายนอกโรงเรียน คือการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ และการนิเทศภายในโรงเรียน คือการนิเทศโดยบุคลากรภายในโรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันหลายฝ่ายได้ให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในโรงเรียนมากขึ้นเนื่องจากต้องการสร้างคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายในโรงเรียน สถานศึกษาของตนเอง

นักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้หลายทัศนะ ดังนี้ กิติมา ปรีดีติลล (2545, หน้า 307) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการประสานงานกันระหว่างบุคคลทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ บุคคลทั้ง 3 ฝ่ายจะต้องยอมรับซึ่งกันและกัน สนอง เครือมาก และวิสิฐ วงศ์จิตรราทร (2546, หน้า 276) กล่าวว่า การนิเทศภายใน หมายถึงความร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียนในการที่ปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการสอนของครู เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ

ซารี มณีสรี (2548, หน้า 201) ให้ความหมายว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นความร่วมมือกันของบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาครูให้การสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546ก, หน้า 7) ให้ความหมายว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักคือ การสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคม ให้เต็มตามวัยและตามศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

สงัด อุทรานันท์ (2548, หน้า 118) ที่ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียนสอดคล้องกับ หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 12) ได้กล่าวถึงว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นความเพียรพยายามของผู้บริหารโรงเรียนทุกวิถีทาง ทั้งตรวจ ติดตาม สอนงาน ชี้แนะทำเป็นตัวอย่าง กระตุ้น ยั่วยุ ให้กำลังใจ ทำให้ครูในโรงเรียนทุกคนยินดีพฤติกรรมอันมีผลต่อคุณภาพของนักเรียนที่พึงประสงค์ในที่สุด ส่วน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546, หน้า 118) ให้ความหมายว่า การนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียนในการปรับปรุงพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามกรอบที่หลักสูตรกำหนด

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ที่บุคลากรภายในโรงเรียนร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานของครู บุคลากรในโรงเรียนให้มีคุณภาพ และพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ โดยมีผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

2.6 ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน

การศึกษาในปัจจุบัน มีความเปลี่ยนแปลงขึ้นหลายด้าน ทั้ง หลักสูตร ครู การจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้การนิเทศภายในเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งมีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการนิเทศภายในสอดคล้องและแตกต่างกันออกไป ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2548, หน้า 116-117) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า เนื่องมาจากสภาวะปัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งขึ้นด้วยเหตุผลดังนี้

1. ศึกษาพิเศษโดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด จึงไม่สามารถสนองตอบความต้องการทางการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง

2. สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ศึกษาพิเศษซึ่งอยู่ภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนได้ การสนองตอบความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก

3. สภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอ และบางคนมีความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วย จึงสมควรจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยังเป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกันอีกด้วย

4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการ และวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุดซึ่งการนิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นโดยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ต้องมีคนคอยชี้แนะให้ทำงานอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน อุทิศ ชิตวงศ์, 2547, หน้า 19) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. กระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาการศึกษาได้แก่กระบวนการบริหารกระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้ง 3 กระบวนการนี้เป็นสิ่งสำคัญดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเน้นกระบวนการนั้น ๆ อย่างเท่าเทียมกัน จะเน้นกระบวนการใดเพียงกระบวนการเดียวไม่ได้ จึงถือว่าผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนด้วย

2. ภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียน คือ บริหารงานที่รับผิดชอบหรือหน้าที่ 6 ประการได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องนิเทศครู เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้และเกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตร

3. ภายในโรงเรียนย่อมมีครูที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นประสิทธิภาพของการเรียนการสอนย่อมแตกต่างกัน การที่จะลดช่องว่างดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องนิเทศภายในโรงเรียน นอกจากจะทำให้ช่องว่างดังกล่าวลดลงแล้ว ยังทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม โดยธรรมชาติมักมีปัญหาเกิดขึ้น หากเป็นหน่วยงานใหญ่ปัญหาย่อมมีมากขึ้นและแตกต่างกัน โรงเรียนซึ่งประกอบด้วยทั้งครูและนักเรียน ซึ่งพื้นฐานแตกต่างกัน วิธีป้องกัน

หรือลดปัญหาต่าง ๆ ให้น้อยลงวิธีหนึ่ง ได้แก่ การนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมักใช้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับป้องกันและแก้ปัญหาดังกล่าวแล้ว

จากทัศนะความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การนิเทศภายในมีความสำคัญในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาการศึกษา และช่วยให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่จะผลักดัน ดำเนินการให้การนิเทศภายในบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นประโยชน์ต่อประสิทธิภาพของการศึกษา

2.7 หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2546, หน้า 223) ได้ระบุหลักการสำคัญในการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนไว้ 10 ประการว่า

1. หาทางให้ครูรู้จักช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาตนเองไม่ใช่คอยอาศัยและหวังพึ่งศึกษานิเทศก์เพียงอย่างเดียว
2. ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในตนเองสามารถที่จะวิเคราะห์และแยกแยะปัญหาต่างๆด้วยตนเองได้
3. ต้องทราบความต้องการของคณะครูแล้ววางแผนนิเทศการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ
4. ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของคณะครูในโรงเรียนและทำความเข้าใจกับปัญหานั้นๆแล้วพิจารณาหาทางแก้ไข
5. ควรแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้คณะครูได้ใช้ความคิดและลงมือกระทำเองให้มากที่สุด
6. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครูแล้วนำมาพิจารณาร่วมกัน
7. หาทางให้โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานใกล้เคียง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
8. จัดหาแหล่งวิทยาการ สื่อการเรียน เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และเอกสารตำราคู่มือครูให้แก่ครู
9. ต้องยอมรับนับถือบุคลากรที่ร่วมงานในโรงเรียน และแสดงให้เห็นว่ามีความสำคัญอยู่ในโรงเรียน
10. ส่งเสริมให้ครูแสดงกิจการและผลงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบอย่างสม่ำเสมอ

ในแนวคิดที่คล้ายกันเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน สัจด อุทรานันท์ (2548, หน้า 120 - 121) ได้ให้หลักการสำคัญสำหรับจัดการนิเทศภายในโรงเรียนว่า การนิเทศภายในจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจาก 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ซึ่งทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงความเข้าใจว่า การนิเทศภายในเป็นการพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ต้องยอมรับให้เกียรติซึ่งกันและกันและเข้าใจตรงกันว่าการนิเทศเกิดขึ้นจากความจำเป็นในการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการ ในการยกระดับคุณภาพของการศึกษาของโรงเรียน นอกจากนี้การส่งเสริมกำลังใจโดยผู้บริหารจะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลของการนิเทศภายในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อ้างถึงใน สุริย์มาศ สุขกลี, 2549, หน้า 23-24) ได้กำหนดหลักการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามวิธีวิทยาศาสตร์โดยการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ระเบียบครอบคลุมถึงวิธีการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ การวางแผนการนิเทศการปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งควรมาจากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่เชื่อถือได้
2. การปฏิบัติงานตามวิถีทางประชาธิปไตย เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลให้เกียรติซึ่งกันและกัน เปิดใจกว้างยอมรับผลการประเมินตนเอง ยอมรับในเหตุผล และปฏิบัติตามข้อตกลง ตลอดจนใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย
3. การปฏิบัติงานเพื่อพัฒนา สร้างสรรค์ โดยการแสวงหาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่
4. การปฏิบัติตามกระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วม เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน โดยยึดวัตถุประสงค์การทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ร่วมคิดร่วมพัฒนา ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จของงานโดยส่วนรวม
5. การปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบมีการควบคุม ติดตามผลการดำเนินงานและผลผลิตอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา
6. การปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์ การดำเนินงานทุกครั้งต้องกำหนดวัตถุประสงค์การทำงานอย่างชัดเจน ออกแบบการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535, หน้า 34) ได้เสนอหลักการนิเทศภายในไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การนิเทศภายใน เป็นการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู
2. ทำงานแบบประชาธิปไตย คือร่วมกันรับผิดชอบตั้งแต่ต้นจนถึงนาทีสุดท้ายของผลงาน ทุกคนร่วมกันแสดง หาวีการทำงานที่ถูกต้อง มีเป้าหมายชัดเจน ทำงานแบบมิตรไมตรี ให้ทุกคนคิดว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน
3. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยบริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอน มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ต้องร่วมมือร่วมพลังและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเป็นระบบเพื่อตนเองอย่างมีเกียรติภูมิ
4. ต้องใช้สภาพผู้นำ คือ ความสามารถในการหลายด้าน เพื่อประสานความคิด จิตใจแรงกล้าให้เห็นทิศทางร่วมกันในการทำงานด้วยความเต็มใจ จริงใจ และสุขใจในการทำงาน
5. เลือกวิธีนิเทศที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และสถานการณ์ของโรงเรียนซึ่งจะช่วยให้การนิเทศภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ
6. ผู้บริหารต้องเข้าใจถึงกระบวนการนิเทศ มีเทคนิคการนิเทศและทุกคนมีความพร้อมที่จะทำงานด้านวิชาการอย่างจริงจังต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

จากทัศนะดังกล่าว สรุปได้เป็นหลักการสำคัญ ดังนี้ ประการแรก ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องนิเทศภายในโรงเรียนของตนเอง ประการที่สอง การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องเป็นการร่วมมือหรือยอมรับของบุคคลในโรงเรียนที่จะช่วยกันพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข ภายในบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย มีการทำงานเป็นหมู่คณะ ประการที่สาม การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องเกิดขึ้นจากความต้องการแก้ไขปัญหาหรือต้องการตอบสนอง ความต้องการของโรงเรียนที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และประการสุดท้าย การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องเป็นการส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียนให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง และพร้อมจะเผยแพร่ผลงานวิชาการ เพื่อให้บุคคลในหน่วยงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น

2.8 กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จต้องอาศัยกิจกรรมที่ผู้บริหารและครูหรือบุคลากรทางการศึกษาร่วมมือกันจัดทำขึ้น ซึ่ง สจต อุทรานันท์ (2548, หน้า 91) ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศการศึกษา โดยจัดแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กิจกรรมที่ผู้นิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ เช่น การบรรยาย การสาธิต การสังเกต การสอนในชั้น การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูล การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบการเขียน การวิเคราะห์ข้อมูล และการคิดคำนวณ
2. กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน ได้แก่ การประชุมชี้แจง และการอภิปราย
3. กิจกรรมสำหรับผู้รับการนิเทศประกอบด้วย การฟัง การดู การอ่าน อีกทั้งการเยี่ยมเยียนการไปทัศนศึกษา บทบาทสมมติ การปฏิบัติตามคำแนะนำ

วีรสิทธิ์ กิตติพิเชษฐ์สุวรรค์ (2547, หน้า 111) ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนได้แก่

1. การประชุม การประชุมเพื่อการนิเทศ แบ่งออกได้เป็น 5 รูปแบบ คือ
 - 1.1 ประชุมสัมมนา เป็นการประชุมของคณะครู เพื่อศึกษาค้นคว้าหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง นำโดยผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมอบหมาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดปัญหา สำรวจปัญหา ปรัชญาหรือ และแก้ปัญหา มีการแลกเปลี่ยนผลงานระหว่างบุคคลในกลุ่ม และมีการสรุปผลการสัมมนาเพื่อเผยแพร่ให้คณะครูทราบและเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน
 - 1.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการประชุมเพื่ออบรมครู ให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานโดยแท้จริง รู้และเข้าใจในการแก้ปัญหาและปรับปรุงงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพ
 - 1.3 การประชุมอภิปรายกลุ่ม หรือประชุมอภิปรายปัญหา เป็นการประชุมกลุ่มมีจำนวนสมาชิกประมาณ 5 – 15 คน ร่วมกันอภิปรายในเรื่องหรือหัวข้อที่ครูสนใจร่วมกันอาจประชุมเป็นรูปแบบหรือนอกรูปแบบ อาจประชุมระหว่างเวลาอาหารกลางวันหรือเวลาว่างเพื่อให้เกิดความเป็นกันเองและไม่มีพิธีการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหา การหาแนวทางแก้ปัญหาและการสร้างกฎเกณฑ์ สร้างหลักการและวิธีการร่วมกัน โดยอาศัยความคิดจากสมาชิกของที่ประชุมหลาย ๆ คน เพื่อสรุปเป็นมติของกลุ่มทั้งหมด

1.4 การประชุม อภิปราย ชักถาม เป็นการประชุมหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิอภิปรายจบแล้ว และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีโอกาสอภิปรายซักถามอย่างอิสระและเปิดเผย โดยชักถามเพื่อปรึกษาหารือ หรือแสดงความคิดเห็น เพื่อได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมต่อที่ประชุมหรือต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งการซักถามนี้ช่วยให้ผู้ฟังจัดปัญหา และข้อสงสัยที่ได้รับฟังจากผู้อภิปรายด้วย

1.5 การประชุมแบบระดมความคิด เป็นการประชุมที่เน้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากกว่า การปฏิบัติ โดยการให้สมาชิกของที่ประชุมแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาออกมาให้มากที่สุด โดยไม่ต้องคำนึงถึงการนำไปปฏิบัติ การประชุมเพื่อระดมความคิด เป็นเทคนิคการประชุมที่นิยมใช้กันมากในการแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา ในการคิดหา ทางเลือกเพื่อรวบรวมคำตอบให้ได้มากที่สุด สมาชิกทุกคนออกความเห็นให้มากที่สุด ด้วยการเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

2. การมอบหมายให้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา ถือเป็นการนิเทศทางอ้อม โดยมอบหมายให้ศึกษาจากเอกสารการสอน คู่มือครู จากบทความ หรือจากตำรา เป็นต้น โดยผู้บริหารต้องชี้แนะแหล่งค้นคว้าศึกษา และกำหนดหัวข้อให้ศึกษาโดยชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาทำการค้นคว้า และกำหนดวัน เวลา และวิธี รายงานผลด้วย โรงเรียนอาจจัดตั้งศูนย์วิชาการหรือศูนย์รวมเอกสาร หนังสือ คู่มือครู หลักสูตร กฎ ระเบียบ ตลอดจนเอกสารที่ได้จากการฝึกอบรมเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า เช่น ห้องสมุด หรือมุมหนังสือเฉพาะสำหรับครู

3. การให้คำปรึกษาหารือ เป็นวิธีการนิเทศภายในโรงเรียนที่นำปัญหามาศึกษาอาจเป็นปัญหาส่วนตัวและปัญหาจากการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องให้คำปรึกษาการให้คำปรึกษาหารือ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือครูให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพยังเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจแก่ครูอีกวิธีหนึ่ง

4. การสาธิตการสอน นำมาใช้ในกรณีโรงเรียนประสบปัญหาเกี่ยวกับการสอนหรือในกรณีเพื่อชี้แนะแนวการสอนวิธีใหม่ ๆ เพื่อให้ครูทราบ หรือประกอบการพิจารณานำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น การสาธิตการสอนจึงไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดและผู้สาธิตไม่ใช่ผู้สอนที่ดีที่สุด หากเป็นเพียงต้นแบบเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์แนวทางเลือกเท่านั้น ดังนั้น ผู้นิเทศจึงควรปรับและประยุกต์วิธีสอน พฤติกรรมการสอนจากผู้สาธิต นำมาดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพและพฤติกรรมของผู้สอน

5. การพาไปดูงาน การพาไปดูงานหรือเยี่ยมชมโรงเรียนอื่น ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในเฉพาะเรื่อง เช่น โรงเรียนดีเด่นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนดีเด่นการจัดกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียนดีเด่นในการจัดห้องสมุดโรงเรียน เป็นต้น เพื่อให้ครูได้รับประสบการณ์ตรงและนำมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนในการพาครูไปศึกษาดูงาน ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้อง

วางแผนโดยรอบคอบ กำหนดจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ และกิจกรรมในการศึกษาดูงานให้ชัดเจน และแจ้งโครงการให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จะไปเยี่ยมชมรับทราบและติดต่อประสานงานในรายละเอียดให้ชัดเจนก่อนการเดินทางไปพอสมควร

6. การสนทนาทางวิชาการ เป็นการนิเทศอย่างหนึ่งที่ได้จัดได้ง่าย สะดวก ประหยัดระยะเวลา ดำเนินการไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความสะดวกเป็นสำคัญ ซึ่งอาจจะจัดในช่วงเวลาพักรับประทานอาหารกลางวัน ช่วงชั่วโมงว่างจากการสอนในห้องพักครู ช่วงเวลาหลังเลิกเรียน หรือจัดขึ้นเป็นทางการในเวลาราชการ

7. การบริการเอกสารทางวิชาการและเอกสารสนเทศต่าง ๆ เช่น หลักสูตร คู่มือครูแผนการสอน บทความทางวิชาการ และเอกสารเพื่อชี้แนะปัญหาต่าง ๆ ให้แก่ครู เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มพูนความรู้

8. การเยี่ยมเยียนเพื่อสังเกตการสอนของครู เป็นการนิเทศทางตรงที่ได้ผลดีมากซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับการสาธิตการสอน การเยี่ยมเยียนอาจเยี่ยมในสายชั้นเดียวกัน หรือต่างระดับชั้น และเยี่ยมในโรงเรียนเดียวกันหรือต่างโรงเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถความจำเป็นและความต้องการของครูเป็นสำคัญ

9. การจัดปายนิเทศ เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการให้ข่าวสาร ข้อมูล

10. การส่งเสริมให้ครูเขียนบทความทางวิชาการ เป็นการช่วยให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ อันเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ครูศึกษาค้นคว้า และพัฒนาการเรียนการสอน

11. การส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อ เป็นการส่งเสริมให้ครูมีความเจริญก้าวหน้า เพราะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เพื่อเกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการปฏิบัติงาน

12. การสังเกตการสอน เป็นการนิเทศที่มุ่งเน้นปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในห้องเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือครูให้พัฒนาพฤติกรรมการสอนให้มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 15-51) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศภายใน ดังนี้

1. การประชุมปฏิบัติการ เป็นการประชุมที่เน้นให้ผู้เข้าประชุมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะทั้งด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยสามารถนำไปพัฒนางานให้มีคุณภาพขั้นตอนประกอบด้วย การเตรียมการประชุมโดยการวางแผนการประชุม การจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดเตรียมเอกสาร การเตรียมบุคลากร การประชุมปฏิบัติการประเมินผลโดยการทดสอบความรู้ของผู้เข้าประชุมปฏิบัติการ ประเมินผลสำเร็จของการประชุมปฏิบัติการ ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานหลังการประชุมปฏิบัติการ

2. การระดมความคิด เป็นการประชุมเพื่อรับความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ปัญหาข้อมูลใหม่ ๆ จากสมาชิกของที่ประชุม และความคิดริเริ่มต่าง ๆ ในการพัฒนางาน ขั้นตอนประกอบด้วย ประธานหรือผู้ดำเนินการสร้างบรรยากาศเป็นกันเองกับสมาชิก เสนอประเด็นพิจารณาให้สมาชิกทราบ หรือตั้งคำถามให้ช่วยกันตอบให้สมาชิกตอบคนละ 1 คำตอบต่อ 1 รอบ เมื่อตอบครบทุกคนหรือมากพอแล้ว อาจให้ตอบเพิ่มเติมได้รับคำตอบครอบคลุม ตามที่ต้องการรวบรวมจัดกลุ่มคำ หรือข้อเสนอที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน และตัดข้อเสนอที่ไม่จำเป็นสรุปเป็นประเด็นสำคัญ

3. การศึกษาเอกสารทางวิชาการ เป็นการมอบหมายเอกสารให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วนำความรู้ที่ได้นั้นมาถ่ายทอดให้แก่คณะครู ขั้นตอนประกอบด้วย การเตรียมรับการนิเทศจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา เลือกผู้รับการนิเทศจากการศึกษาข้อมูลที่เป็นปัญหาสำคัญ มอบเอกสารทาง

วิชาการให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้า ผู้รับการนิเทศสรุปย่อความรู้ที่ได้จากเอกสาร ผู้รับการนิเทศถ่ายทอดความรู้ ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูผู้รับการนิเทศหลังจากที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่คณะครูแล้ว สรุปข้อมูล ถ้าวรรลุตามวัตถุประสงค์ ควรยกย่องชมเชยผู้รับการนิเทศ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ และควรหมุนเวียนให้ผู้อื่นได้รับการนิเทศแบบเดียวกันบ้าง

4. การสนทนาวิชาการ เป็นการประชุมครูหรือกลุ่มผู้สนใจในเรื่องราว ข่าวสารเดียวกัน โดยกำหนดให้มีผู้นำสนทนาคนหนึ่ง นำสนทนาในเรื่องที่กลุ่มสนใจ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ แนวทางการปฏิบัติงาน เทคนิควิธีการแก่คณะครูในโรงเรียน ขั้นตอนประกอบด้วย การสำรวจปัญหาความต้องการในเรื่องราวข่าวสารที่สนใจร่วมกัน หรือที่เป็นปัญหาร่วมกันเลือกผู้นำสนทนาทางวิชาการ กำหนดปฏิทินการสนทนาทางวิชาการ กำหนดเวลาสนทนา ครั้งละ 30-45 นาที ประเมินผลจากการพัฒนาตนเองและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู

5. การเยี่ยมนิเทศในชั้นเรียน เป็นการที่ผู้นิเทศพบและสังเกตการทำงานของครูในชั้นเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพ ขั้นตอนประกอบด้วย สร้างข้อตกลงในการเยี่ยมนิเทศในชั้นเรียน ผู้นิเทศเข้าเยี่ยมชั้นเรียนตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกับครู วิเคราะห์และสรุปผลร่วมกับครู นำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขการทำงาน

6. การศึกษาดูงาน เป็นการพาบุคลากรในสถานศึกษาไปศึกษา ค้นคว้า และเพิ่มพูนประสบการณ์ในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตน และพัฒนางานให้มีคุณภาพ ขั้นตอนประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ของการดูงาน ประสานงานกับหน่วยงานที่จะไปศึกษาดูงาน ควรใช้เวลาศึกษาดูงานให้นานพอสมควร หลังจากดูงานแล้วควรกลับไปสรุปแนวความคิดและวางแผนปรับปรุงงานต่อไป

7. การสังเกตการสอน เป็นการจัดให้บุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอน มาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในขณะที่ทำการสอน เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงการสอน ให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอนของผู้นิเทศขั้นตอนประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้นิเทศ ปรีกษาหารือและการเตรียมแผนการสอน สังเกตการสอน วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนร่วมกันเพื่อนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

8. การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นการปรึกษากันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศเพื่อช่วยแก้ปัญหา ทั้งด้านส่วนตัวและการปฏิบัติงาน หรือช่วยแนะนำส่งเสริมให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น โดยสามารถดำเนินการได้ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นรายกลุ่มประกอบด้วย การบอกวิธีแก้ปัญหาโดยตรง (Directive Counseling) การนำเสนอข้อมูลและให้โอกาสผู้รับคำปรึกษาวิเคราะห์ปัญหาเอง (Non Directive Counseling) ให้ผู้รับคำปรึกษาเล่ารายละเอียดของปัญหา ผู้นิเทศให้กำลังใจ และส่งเสริมความรู้บ้างโอกาสทำให้ผู้รับคำปรึกษาวิเคราะห์และแก้ปัญหาเองได้ การให้คำปรึกษาในลักษณะประสม (Directive - Non Directive Counseling) เป็นการผสมผสานกันทั้ง 2 ลักษณะ ซึ่งจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันและบางเรื่องสามารถขอคำแนะนำโดยตรงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและพื้นฐานที่แตกต่างกันของผู้รับคำปรึกษา

9. การอบรม เป็นการให้ครูเข้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูมีความกระตือรือร้นทางวิชาการ และนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการอบรม ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน

ให้มีคุณภาพ 2 ลักษณะคือ การจัดอบรมครูภายในโรงเรียนโดยเชิญบุคลากรภายนอกมาเป็นวิทยากรหรือให้ครูในโรงเรียนที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะเรื่องเป็นวิทยากร และส่งครูไปรับการอบรมทางวิชาการที่หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาเป็นผู้จัดขึ้นตอนประกอบด้วย นำเสนอเรื่องที่จัดอบรม แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการอบรมเตรียมเอกสาร วัสดุ สถานที่ ดำเนินการอบรมตามตารางที่กำหนด ประเมินผล วิเคราะห์ รายงานผลการอบรม

10. การสัมมนา เป็นการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจ เพื่อสรุปข้อคิดเห็น และหาแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน ขึ้นตอนประกอบด้วย การคัดเลือกหัวข้อสัมมนาให้ตรงกับความสนใจ และความต้องการของคณะครู เชิญวิทยากร เตรียมสถานที่วัสดุ เอกสาร สิ่งอำนวยความสะดวก ดำเนินการสัมมนา สรุปและประเมินผล ติดตามผลการปฏิบัติงานหลังการสัมมนา

11. การสาธิตการสอน เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้ชมได้เห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริง โดยนำคณะครูไปชมการสาธิตการสอนในหรือนอกโรงเรียน เพื่อให้ครูนำประโยชน์ที่ได้จากการไปชมการสาธิตการสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอน พัฒนาตนเองขึ้นตอนประกอบด้วย การศึกษาปัญหา สำรวจความต้องการแจ้งวัตถุประสงค์ร่วมกันให้ผู้สาธิตการสอนและผู้ชมการสาธิตการสอนทราบ ผู้ชมการสาธิตการสอน ศึกษาสังเกต กระบวนการขั้นตอน เทคนิควิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ จดบันทึกไว้ และนำกระบวนการ เทคนิค วิธีการสอนที่ได้จากการสาธิตการสอนมาอภิปราย สรุปผล ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูผู้ชมการสาธิตการสอน

2.9 เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน

การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศภายใน ต้องเลือกเทคนิคการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศ จึงจะทำให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546ข, หน้า 31-34) กล่าวถึงเทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. เทคนิคการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการนิเทศเพื่อพัฒนาครูในสภาวะการทำงานปกติอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางดำเนินการคือ ผู้บริหารและคณะครูในสถานศึกษากำหนดข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาลงมือปฏิบัติจริง สรุปแนวทางหรือความรู้ที่ได้จากการศึกษา จัดการนิเทศ จัดเวทีหรือบรรยากาศให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้แต่ละคนนำข้อสรุปแนวปฏิบัติงานของตนเองมาแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นที่สนใจเรื่องเดียวกัน สนทนาแลกเปลี่ยนความคิด และแลกเปลี่ยนผลงาน สรุปแนวคิดหรือองค์ความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. เทคนิค Jig Saw เป็นวิธีการนิเทศพัฒนาครูเป็นรายบุคคล โดยกลุ่มผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจแก่ครูผู้รับการนิเทศ แนวดำเนินการคือ ผู้นิเทศสำรวจความต้องการเรื่องที่ผู้รับการนิเทศต้องการรู้ จัดทำแผนและดำเนินการพัฒนาตามแผนโดยการแบ่งกลุ่มครั้งที่ 1 แบ่งกลุ่มศึกษาตามบัตรงานแบ่งกลุ่มครั้งที่ 2 แต่ละกลุ่มนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งที่ 1 มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มใหญ่ ทุกคนทดสอบความรู้ด้วยตนเอง แต่ละคนสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง

3. เทคนิคคู่มือปฏิบัติการกระบวนการเรียนรู้ เป็นวิธีการนิเทศพัฒนาครูเป็นรายบุคคลตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ โดยวิธีการจับคู่พัฒนา เพื่อให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิบัติการกระบวนการเรียนรู้ การดำเนินการคือ กำหนดข้อตกลงร่วมกันว่า ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาดำเนินการต้องเผยแพร่ความรู้ ความสามารถโดยการลงมือปฏิบัติจริงพร้อมกับคู่มืออย่างน้อย 1 คน การปฏิบัตินั้นให้จัดการเรียนรู้ในสภาพงานการทำงานปกติคู่มือแต่ละคนนำผลงานหรือกระบวนการทำงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

4. เทคนิคการสอนแบบจุลภาค (Microteaching Techniques) เป็นการนิเทศครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติการกระบวนการเรียนรู้ได้ มีแนวดำเนินการคือ ทำความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เตรียมเครื่องมือ สื่อ และวิธีการประเมินผลผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตรวจแผนการเรียนรู้ร่วมกันก่อนนำไปสอนจริง การสอนจริงนั้นจำนวนนักเรียนประมาณ 5-10 คน ผู้รับการนิเทศการสอนตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันประเมินและสรุปผล ในกรณีที่ผลยังไม่พอใจ ผู้รับการนิเทศปรับปรุง และจัดทำแผนการเรียนรู้อีกครั้งเพื่อสอนจริง ในกรณีที่ผลน่าพอใจจึงนำวิธีสอนหรือทักษะนั้น ๆ ไปจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนปกติ

5. เทคนิคการสอนแนะ (Coaching Techniques) เป็นการพัฒนาครูเป็นรายบุคคลโดยมีพี่เลี้ยง (Coach) ช่วยแนะนำ เพื่อพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแนวดำเนินการคือ สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถของผู้นิเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อเลือกวิธีใดที่นำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้แล้ว ควรกำหนดบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้ชัดเจน การนำเทคนิค วิธีการนวัตกรรมที่เลือกแล้วลงมือปฏิบัติ อาจจะดำเนินการโดยผู้นิเทศเป็นผู้สาธิตหรือพาทำ

6. เทคนิคการร่วมแรงร่วมใจ เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมมือกันเพื่อพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้แนวดำเนินการ คือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศดำเนินการร่วมกันตั้งแต่ การวางแผน การปฏิบัติการประเมินผล สรุปและรายงานผลการพัฒนา โดยจัดทำเอกสารรายงานผลการพัฒนาและประชุมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อรับทราบผลการพัฒนาและใช้เป็นข้อมูลวางแผนพัฒนาต่อไป

7. เทคนิคการถามนำสนทนาวิชาการ เป็นการนิเทศที่ผู้นิเทศต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ โดยใช้คำถามเพื่อพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา แนวดำเนินการคือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดขอบเขตเนื้อหาการนิเทศ การเตรียมข้อคำถามโดยผู้นิเทศเป็นผู้จัดเตรียมข้อคำถามตามขอบเขต เนื้อหาที่กำหนด ผู้รับการนิเทศ ศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันที่ประชุม สรุปความรู้ ความเข้าใจ ตามข้อคำถามและเสริมเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่สมบูรณ์ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันประเมินและสรุปผลการดำเนินการทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระและความพึงพอใจ

8. เทคนิคแบบร่วมคิดร่วมทำ เป็นการนิเทศที่มุ่งพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ โดยผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุนทุกขั้นตอน ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดทำเอกสารชั้นเรียน แนวดำเนินการคือ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนา ผู้รับการนิเทศนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่คิดค้นไปปฏิบัติตามขั้นตอน ผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำ และให้กำลังใจพร้อมทั้งเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันวิเคราะห์ ประเมินผลและสรุปผลการพัฒนา

9. เทคนิคการตรวจสอบและประเมินตนเอง เป็นเทคนิคที่ผู้นิเทศต้องการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และทักษะของผู้รับการนิเทศโดยให้ตรวจสอบและประเมินตนเองตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดร่วมกัน แนวดำเนินการคือ กำหนดเป้าหมายในการพัฒนา วางแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้รับการนิเทศวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้รับการนิเทศจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียนที่รับผิดชอบตามแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งตรวจสอบและประเมินการจัดการเรียนรู้ สรุปผลการประเมินตนเอง และเสนอผลการประเมินตนเองต่อผู้นิเทศเพื่อร่วมกันหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขในเรื่องที่ต้องปรับปรุง ส่วนเรื่องที่ปฏิบัติได้แล้วกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อไป

10. เทคนิคการนำเสนอตัวอย่างผลงาน เป็นเทคนิคที่ผู้นิเทศนำตัวอย่างผลงานที่ดีมาให้ผู้รับการนิเทศได้ศึกษาเรียนรู้ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาผลงานทางวิชาการที่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพ แนวดำเนินการคือ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการพัฒนาผลงานวิชาการ ทั้งในการพัฒนาผู้เรียน ความก้าวหน้าด้านวิชาการทางการศึกษา และความก้าวหน้าในวิชาชีพของครูผู้สอนในการเสนอขอเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น ผู้นิเทศเสนอตัวอย่างผลงานทางวิชาการ ให้ผู้รับการนิเทศศึกษา ขั้นตอนดำเนินการพัฒนาผลงานจนเกิดผลสำเร็จ ผู้รับการนิเทศพิจารณาเลือกประเภทผลงานวิชาการที่สอดคล้องเหมาะสมกับการปฏิบัติงานของตนเอง พร้อมทั้งเสนอขั้นตอนการพัฒนานาต่อผู้นิเทศผู้รับการนิเทศดำเนินการพัฒนาผลงานทางวิชาการ และจัดทำเป็นรายงานผล ผู้นิเทศตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง เพื่อแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาผลงานทางวิชาการ

อัมพร วัฒนนิรันดร์. (2546, หน้า 77) กล่าวถึงเทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียนหลากหลายวิธี ได้แก่

1. เทคนิคการประชุม เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงาน เน้นให้ผู้เข้าประชุมมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยนำไปพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น

2. เทคนิคการสังเกต เป็นการนิเทศเชิงแก้ไข ผู้รับการนิเทศจะมีทักษะและเจตคติที่ดีในการสอน ซึ่งเป็นการจัดให้บุคคลหนึ่งที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนมาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ในขณะที่ทำการสอน เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอน

3. เทคนิคการให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นการนิเทศรายบุคคล เน้นให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก้าวไปถึงจุดหมายปลายทาง

4. เทคนิคมนุษยสัมพันธ์ เป็นเรื่องของผู้นิเทศต้องทำงานร่วมกับครู ผู้นิเทศต้องรู้และเข้าใจเรื่องมนุษยสัมพันธ์และเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตนเอง เพราะเป็นการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เกิดความรักใคร่เชื่อถือ ศรัทธา ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ร่วมมือร่วมใจทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

5. เทคนิคกระบวนการกลุ่ม เป็นเทคนิคที่สำคัญอีกเทคนิคหนึ่ง เพราะการทำงานจะสำเร็จและได้ผลดีนั้น ต้องมาจากความคิดและร่วมกันปฏิบัติงานของบุคคลหลายฝ่าย การนิเทศปัจจุบันจึงนิเทศเป็นกลุ่มมากกว่านิเทศเป็นรายบุคคล ผู้นิเทศจะทำงานได้ดีหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะดำเนินการนิเทศเป็นกระบวนการกลุ่มหรือทีม ทั้งนี้เพราะการนิเทศจะดำเนินการไปได้ดีถ้ากลุ่มและทีมงานมีประสิทธิภาพ

6. เทคนิคเสนอแนะ เป็นการใช้แทนคำ สั่ง แนะนำให้ทราบถึงความจำเป็นในการดำเนินการนิเทศ

7. เทคนิคสาธิต เป็นการนิเทศเชิงพัฒนา ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และประสบการณ์ในการสอนเพิ่มขึ้น การสาธิตการสอนเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้ดูได้เห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริง นำประโยชน์จากการชมสาธิตไปปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาตนเอง และเป็นการเสริมแรงผู้สาธิตการสอนให้ปรับปรุงตนเองให้มากยิ่งขึ้น และเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้สาธิตการสอน

8. เทคนิคชวนพาที เป็นเทคนิคที่เป็นการสนทนาในหลักการและวิชาการให้ในสิ่งที่ขาด เป็นการชวนให้พูด ชวนให้คิด ชวนให้ทำงาน

2.10 การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียนนอกจากจะเป็นผู้นิเทศแล้ว ยังเป็นผู้ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศคือ ครู ได้พัฒนาคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน และการพัฒนาตนเองอีกด้วยซึ่งถือได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินการนิเทศภายในบรรลุผล ส่งผลดีทั้งผู้เรียน ครู และคุณภาพการศึกษา ซึ่ง ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546, หน้า 37) ได้กล่าวถึง ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ มีหน้าที่ต่อการนิเทศภายในโรงเรียน คือ

1. การช่วยให้ครูอาจารย์แต่ละคนทำหน้าที่การสอนให้ได้ผลดีแก้ปัญหาของครูอาจารย์แต่ละคนทางด้านการสอน ช่วยให้ครูอาจารย์มีความเจริญงอกงามในวิชาชีพของตนเอง
2. การเป็นผู้ประสานงานและบริการแก่ครูอาจารย์ทุกคนในด้านการสอน
3. การเป็นวิทยากรที่ดีที่สุดของครูอาจารย์ในทุกโอกาส
4. การเป็นผู้ประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น
5. การเป็นผู้นำที่ดีของโรงเรียนและชุมชน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อร่วมมือในด้านการนิเทศภายในโรงเรียน
6. การช่วยเหลือครูอาจารย์ในด้านวิชาการ
7. ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 139 - 140) ได้กล่าวถึง ความสำคัญกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนกับการนิเทศไว้ดังนี้ คือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศให้เกิดผลการปฏิบัติงาน
 - 1.1 ส่งเสริมการปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานของครูเป็นคณะ
 - 1.2 ส่งเสริมให้ครูรักงานวิชาการ ทำงานวิชาการสม่ำเสมอ เคารพหลักการและเหตุผลการปรับปรุงคุณภาพของงาน

2. กำหนดวิธีการหาข้อมูล ศึกษาปัญหาและข้อบกพร่องงานวิชาการของโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ
 - 2.1 เยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน
 - 2.2 ปรึกษาหารือกับครูเป็นรายบุคคลและคณะ
 - 2.3 จัดประเมินผลงานวิชาการของโรงเรียน
 - 2.4 ศึกษาความเคลื่อนไหวทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงงาน
 - 2.5 รับฟังข้อพิจารณา ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นจากบุคคลภายนอกโรงเรียน เช่น ศึกษานิเทศก์ กรรมการโรงเรียน ผู้นำชุมชน เป็นต้น

3. กำหนดกิจกรรมการนิเทศภายในตามความต้องการและความจำเป็นตามสภาพของโรงเรียน ได้แก่
 - 3.1 ปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ ให้เข้าใจในวิธีการทำงาน
 - 3.2 จัดให้มีการสาธิตการสอน
 - 3.3 จัดประชุมครูเกี่ยวกับงานวิชาการในระดับชั้นและระดับกลุ่มประสบการณ์
 - 3.4 จัดให้มีการอบรมครูเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์
 - 3.5 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เช่น การจัดทำอุปกรณ์การสอน แผนการสอน
 - 3.6 จัดบริการเอกสารทางวิชาการแก่ครู เช่น หลักสูตร คู่มือครู หนังสือประกอบการค้นคว้า เป็นต้น
 - 3.7 จัดให้มีการศึกษาดูงานการสอนของโรงเรียนอื่นเพื่อสร้างแนวทางปรับปรุงงาน
 - 3.8 ให้ครูได้มีวัสดุและสื่อในการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ
 - 3.9 จัดให้ครูได้มีการประเมินผลตนเอง
 - 3.10 ร่วมวางแผนกับศึกษานิเทศก์ ในการปรับปรุงงานของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 47-48) ได้ระบุไว้ว่าในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียน
2. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียนให้แก่คณะครูในโรงเรียน และการพัฒนาตนเอง
3. จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดระบบนิเทศของโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ
4. ให้ความรู้ให้คำแนะนำแก่บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศในโรงเรียน
5. ร่วมดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศของโรงเรียนกับคณะครูในโรงเรียน

6. ติดตามประเมินผลดำเนินการร่วมกับคณะครูในโรงเรียนและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่คณะครูในโรงเรียนให้เห็นความก้าวหน้าของตนเอง

7. เผยแพร่ความสำเร็จของคณะครูในโรงเรียน ให้เกิดการเสริมแรง ให้การยกย่องเพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ฉลอง ปิ่นทอง (อ้างถึงใน สุกานดา ตปนียางกูร, 2549, หน้า 177-184) ได้เสนอว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการนิเทศภายใน ดังนี้

1. การปฐมนิเทศครูใหม่ โดยปกติครูใหม่ย่อมจะมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เช่น สภาพการเรียนการสอน เจตคติของเพื่อนครู ความเป็นอยู่ของครูนโยบายของโรงเรียน ฯลฯ ดังนั้นการปฐมนิเทศครูใหม่จึงช่วยเพื่อให้ครูใหม่เข้าใจสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องโดยเร็วที่สุด

2. การจัดประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อชี้แจงถึงงานที่จะต้องทำเมื่อเปิดภาคเรียน

3. การสังเกตการสอนในชั้น ผู้บริหารโรงเรียนคอยหาโอกาสเข้าไปสังเกตการสอนของครู เพื่อหาทางช่วยเหลือครูในด้านเนื้อหาวิชา และ อื่น ๆ ที่จำเป็น

4. การนิเทศด้วยการให้คำปรึกษาหรือเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม

5. การจัดประชุมปฏิบัติต่าง ๆ เช่น การจัดอภิปรายเกี่ยวกับวิธีสอนต่าง ๆ

6. การจัดสัมมนาครูเกี่ยวกับวิธีสอนพัฒนาการของเด็ก การใช้อุปกรณ์อื่น ๆ

7. ประสานงานให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ วางแผนการสอนระยะยาวและจัดทำแผนการสอน ตลอดจนกำหนดการวัดผลและการประเมินผล

8. อำนวยความสะดวกในการทำงานของครู นับตั้งแต่การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนแบบเรียน และหนังสือค้นคว้าต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ครูมีความรู้และทำงานได้ดียิ่งขึ้น

9. จัดให้มีศูนย์วิชาการสอนของโรงเรียนนั้น โดยศูนย์วิชาการนี้จะรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ หนังสือค้นคว้า และคู่มือในการสอนวิชาต่าง ๆ ไว้ให้ทุกฝ่ายได้ศึกษา

10. การวัดผลและประเมินผล กล่าวคือ จะต้องสร้างหรือหาเครื่องมือและวิธีการในการสอนและวัดความรู้ ความสามารถด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อทราบการดำเนินการเรียนการสอนว่ามีจุดอ่อน จุดแข็งตรงไหนเพื่อจะได้แก้ไข และส่งเสริมให้ตรงจุด อาจใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การสังเกตการสอนของครู การใช้แบบสอบถามและเครื่องมือ

11. การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องที่เป็นเทคนิคใหม่ ๆ ที่ครูในโรงเรียนไม่รู้ อาจเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ เช่น ศึกษานิเทศก์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ มาให้ความรู้เป็นครั้งคราว

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 53-54) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทในการนิเทศการสอนอยู่ 3 ประการ

1. บทบาทในการพัฒนาหลักสูตร

2. บทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนการสอน

3. บทบาทในการเป็นผู้ประเมินการสอน

Wiles (อ้างถึงใน บัณฑิต พุทธะวัน, 2547, หน้า 22-24) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำ 6 บทบาทด้วยกัน ดังนี้

1. บทบาทในด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีภายในกลุ่ม และพยายามขจัดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม

2. บทบาทในฐานะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่ดังต่อไปนี้คือ พัฒนาความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น ช่วยให้ผู้อื่นมีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในการใช้อำนาจและมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ

3. บทบาทในการจัดการและอำนวยความสะดวกในหน่วยงาน ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังนี้คือ พัฒนาการจัดการของหน่วยงานในโรงเรียน ช่วยให้การดำเนินงานของคณะกรรมการต่างๆ ในองค์การดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการตัดสินใจเรื่องใดก็ตามต้องดำเนินไปตามขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเมื่อกลุ่มตัดสินใจในเรื่องใดไปแล้วจะต้องไม่คัดค้าน พยายามทำให้ทุกคนในกลุ่มมีเป้าหมายอันเดียวกันเพื่อให้เกิดวินัยในกลุ่ม และส่งเสริมให้ทุกคนมีวินัยในตนเอง

4. บทบาทในการคัดเลือกและใช้ประโยชน์ของบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังนี้คือ พิจารณาเลือกบุคลากรใหม่ให้ตรงกับความต้องการ โดยให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกด้วย ช่วยให้บุคลากรที่เข้าทำงานใหม่รู้สึกว่าเขาเป็นที่ต้องการของโรงเรียนมีความอบอุ่นใจ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

5. บทบาทในการสร้างขวัญของครู ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ ช่วยให้ครูพอใจงานที่ทำ มีความสะดวกสบายปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการและนโยบายต่างๆ ของโรงเรียน ช่วยให้ครูเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ให้ครูรู้สึกว่าเขาเองมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของบุคคลอื่น จัดให้มีการบริการต่างๆ เช่น คู่มือครูการอบรม ตามที่ครูต้องการ

6. บทบาทในการพัฒนาครู ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ จัดให้มีการอบรมในหน่วยงาน โดยจัดให้ตรงตามความต้องการของครู การประชุมครูที่จัดให้มีขึ้นช่วยให้ครูมีความก้าวหน้า ใช้วิธีการสังเกตการสอน แต่ต้องมีความเข้าใจกันทั้งสองฝ่าย ใช้วิธีการวัดผลเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอน

จากบทบาทข้างต้นของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศภายใน ได้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างประสบผลสำเร็จ งานการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีความสนใจเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในโดยผู้บริหารโรงเรียน 5 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการประเมินผลการสอน
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์
5. ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ

โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.11 ด้านการจัดการเรียนการสอน

ภารกิจหลักโรงเรียนอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการจัดการและการดำเนินการด้านการเรียนการสอนจะเป็นไปด้วยดี ด้วยการวางแผน การบริหารงานด้วยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน โดยเฉพาะครูผู้สอน ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ เป็นผู้จัดการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 151-161) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนว่า ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ งานการจัดการเรียนการสอนหลายงาน ได้แก่ การจัดทำประมวลการสอน การจัดทำแผนการเรียน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูอาจารย์เข้าสอนการสอนซ่อมเสริม การเลือกตำราเรียน การจัดทำคู่มือ ด้านวิชาการ การจัดทำคู่มือแก่นักเรียน นักศึกษา และการจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอน การพัฒนาครูอาจารย์ การปรับปรุงการเรียนการสอน สถานศึกษาควรวางแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตนเองโดยพิจารณาจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546, หน้า 7-8) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนไว้ว่า กิจกรรมและการทำงานอันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้านโดยจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การที่ผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการสอนวิธีการสอนแบบต่างๆก่อนออกแบบการเรียนรู้หรือวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีได้ สำหรับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้นำการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนนั้น กิตติมา ปรีดีดิลก (2532, หน้า 61) กล่าวว่า ผู้บริหารมีหน้าที่โดยตรงที่จะทำให้มีการจัดการเรียนที่เหมาะสม มีการสอนที่ถูกต้อง อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยให้มีการจัดแผนการเรียน การจัดแบบเรียน การจัดห้องสมุด การจัดคู่มือครู

James B. Burr and others. (อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546, หน้า 60)กล่าวไว้ดังนี้

1. จะต้องเปิดโอกาสให้ครูรู้จักปัญหาความต้องการและพฤติกรรมของนักเรียนที่สอนเป็นอย่างดี
2. จะต้องช่วยให้นักเรียนได้รับความเสมอภาคทุกคน
3. จะต้องเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
4. จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนดำรงชีวิตร่วมกับเพื่อนในหมู่คณะได้อย่างมีความอบอุ่นและมีความสุข
5. จะต้องเปิดโอกาสให้เกิดการฝึกฝนการอยู่ร่วมกันของนักเรียนในระบอบประชาธิปไตยอย่างมากที่สุด
6. จะต้องกระตุ้นให้ครูได้รับความสนใจกับการพัฒนาการทุกด้านของเด็ก
7. จะต้องช่วยให้เกิดบูรณาการประสบการณ์ทั้งมวลของเด็ก
8. จะต้องยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็ก
9. จะต้องส่งเสริมสมรรถภาพในการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น

กองพัฒนาบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2545, หน้า 5) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ดังนี้

1. จัดให้มีแผนการสอนทุกชั้นทุกกลุ่มประสบการณ์ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำและกระตุ้นให้ครูจัดทำแผนการสอนและนำแผนการสอนไปใช้ด้วย
2. จัดห้องเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียนรวมถึงการจัดวัสดุครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอตามความจำเป็น
3. จัดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และห้องพิเศษเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆตามสภาพความพร้อมของโรงเรียน
4. ตรวจสอบการจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับเวลาและสอดคล้องกับอัตราเวลาเรียนในหลักสูตรทุกกลุ่มประสบการณ์ ทุกชั้นเรียนและให้มีตารางสอนรวมของโรงเรียนด้วย
5. จัดทำหรือจัดหาเอกสารหลักสูตร และแบบพิมพ์ต่างๆที่สนับสนุนการสอน เช่นแผนการสอน คู่มือครู ให้เพียงพอกับความต้องการ เป็นต้น
6. จัดครูประจำชั้น ครูประจำวิชาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ หากไม่สามารถดำเนินการให้สมครใจ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียน
7. ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูโดยตรวจแผนการสอน หรือบันทึกการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ
8. เยี่ยมชั้นเรียน หรือสังเกตการสอน โดยกำหนดเป็นปฏิทินปฏิบัติงานไว้
9. จัดครูเข้าสอนแทนครูที่ขาดหรือครูไม่มาปฏิบัติงานโดยมีการบันทึกมอบหมายงานหรือบันทึกรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร
10. ติดตามช่วยเหลือพิเศษ ช่วยแก้ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้แก่ครู ให้ขวัญและกำลังใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร
11. เป็นผู้นำให้ครูปรับปรุงการสอน ให้รู้จักใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบต่างๆ และเลือกกิจกรรมการสอนโดยคำนึงถึงสภาพความพร้อมของนักเรียน โรงเรียน ชุมชนและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 11) ได้สรุปว่า การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็กและเด็กได้ปฏิบัติมากที่สุดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ครูและเด็กต้องทำร่วมกันโดยการเรียนการสอนเป็นการดำเนินการเพื่อเอื้ออำนวยให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นไปอย่างราบรื่น บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย และต้องมีการจัดระบบสนับสนุน ซึ่งประกอบด้วย

1. จัดสิ่งสนับสนุนเพื่ออำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนในลักษณะต่างๆ และเพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพ

2. แหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน เช่น ห้องสมุด ศูนย์หนังสือ ห้องโสตทัศนศึกษาห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งควรเป็นสถานที่ที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งค้นคว้าที่เป็นระบบ สะดวกง่ายต่อการค้นคว้าเป็นสถานที่ที่สะอาด สงบ มีสื่อหลากหลาย นำเข้าไปใช้บริการ

3. สื่อวัสดุอุปกรณ์ การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะฝึกให้ผู้เรียนได้คิดทำและแสดงออก ครูมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและปฏิบัติด้วยตนเองซึ่งต้องอาศัยสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายน่าสนใจ โรงเรียนจึงควรสนับสนุนสิ่งเหล่านี้ให้พร้อม เพื่อให้ครูสามารถเลือกใช้ เตรียมหรือจัดทำเพิ่มเติมได้อย่างสะดวก และให้ผู้เรียนได้ใช้คิดค้น ปฏิบัติด้วยตนเอง

4. จัดให้มีผู้รับผิดชอบสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปเป็นเป้าหมาย ทิศทางเดียวกัน มีผู้รับผิดชอบ ดูแลอำนวยความสะดวกให้การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ การดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นได้ผล โรงเรียนควรจัดให้มีคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบซึ่งอาจมอบหมายให้คณะกรรมการด้านวิชาการของโรงเรียนที่มีอยู่แล้วเป็นผู้รับผิดชอบหรือกำหนดกลุ่มบุคคลขึ้นมาดูแลโดยเฉพาะกำหนดให้มีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนเช่น

- 4.1 จัดทำแผนโครงการด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
- 4.2 จัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในลักษณะต่างๆ เพื่อให้ครูผู้สอนมีเจตคติที่ดี
- 4.3 ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติที่เพียงพอ เหมาะสมต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้
- 4.4 ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
- 4.5 ดูแลให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนในกิจกรรมการเรียนรู้โดยการพูดคุย รับฟังปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ให้คำแนะนำ และร่วมแก้ไข
- 4.6 อำนวยความสะดวกด้านต่างๆแก่ครูผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรสิ่งสนับสนุนด้านต่าง ๆ การอำนวยความสะดวกเรื่องห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ตารางเวลา
- 4.7 สนับสนุนระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม สร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- 4.8 ประเมินผลการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2545,หน้า9)ได้เสนอแนะว่ากระบวนการพัฒนาคนในสถานศึกษาก็เหมือนกับการสร้างบ้าน เพียงแต่การสร้างบ้านนั้นต้องใช้สถาปนิก ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมาดำเนินการเมื่อสร้างบ้านเสร็จแล้วก็เสร็จเลย ไม่ต้องทำต่อแต่กระบวนการสร้างคนนั้นผู้ที่ป็นสถาปนิก คือ ครูและผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลภายในจะต้องร่วมมือกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพดีและจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุด ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาเด็กให้มีคุณสมบัติเป็นอย่างไรและถ้าจัดให้เด็กมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว ก็ต้องเริ่มต้นที่ช่วยกันคิด และวางแผน (Plan) ว่าจะทำอย่างไร (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check)และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Act) เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นอยู่

ตลอดเวลาโดยมีการร่วมกันทำงานเป็นทีม มุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2547, หน้า 79) ได้ให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยในการนำแนวคิดในเรื่องการจัดการเรียนการสอนไปสู่ความสำเร็จได้อย่างเป็นระบบชัดเจนและจริงจัง เพราะเพียงลำพังครูปฏิบัติการสอนถึงแม้จะมีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอนมากเพียงใดนั้นก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากขาดระบบการสนับสนุนที่ดีเพียงพอ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการประกอบด้วย การจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การกำหนดนโยบายของโรงเรียนโดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือการจัดการเรียนการสอนซึ่งโรงเรียนต้องดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ บุคลากรทุกคนจะต้องรับทราบ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติและสนับสนุนให้เกิดผลอย่างจริงจัง การกำหนดความต้องการ ความจำเป็นในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านบุคลากร (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) การเตรียมการให้เกิดความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ควรจะได้มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียนทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถของครูปฏิบัติการสอน รวมถึงสิ่งที่สนับสนุนการเรียนการสอนทุกด้าน เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาว่าโรงเรียนต้องดำเนินการเตรียมการด้านใดบ้าง เพื่อที่จะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น หากวิเคราะห์สภาพปัญหาแล้วพบว่า ครูผู้สอน ขาดเทคนิคในการจัดการเรียนการสอน ขาดสื่อการเรียนการสอน ก็นำไปสู่การกำหนดแนวทางการดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนาที่เหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด การจัดทำแผนงานโครงการเมื่อระบุความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทางเลือกในการดำเนินงานที่เหมาะสมแล้ว จะเป็นการจัดทำแผนงาน โครงการที่จะดำเนินการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนต่อไป

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การเปิดโอกาสให้คณะครูร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุง แก้ไขปัญหาอุปสรรคด้านการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อและเครื่องมือ เป็นผู้นำทางวิชาการ ใช้หลักในการจูงใจและการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคณะครูมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำ มีความรู้เกี่ยวกับการบังคับบัญชาการมอบหมายงาน และการมอบอำนาจหน้าที่แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การกำหนดตัวบุคคลให้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานการเรียนการสอน การสำรวจความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอนจากคณะครูโดยวิธีต่าง ๆ เช่นการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในปัจจุบันรวมทั้งปัญหาและความต้องการในด้านการเรียนการสอน

2.12 ด้านการประเมินผลการสอน

การประเมินผลการสอน เป็นกระบวนการที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครูว่ามีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไรบ้าง ในขั้นตอนการดำเนินการสอน คือการเตรียมการสอน ระหว่างการสอน และการประเมินผลการเรียน ว่ามีขั้นตอนใดบ้างที่ควรจะต้องแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากการพัฒนาการของ

ผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (มาตรา 26) โดยให้ถือว่าการประเมินภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนา จึงเป็นหน้าที่โดยตรงที่ผู้บริหารที่จะต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่การประเมินผลการสอนของครูประกอบกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (กรมวิชาการ , 2534ข, หน้า 4-7) ได้กำหนดให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผล ตัดสิน และอนุมัติผลการเรียนด้วย จึงเป็นหน้าที่โดยตรงที่ผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่การประเมินผลการสอนเพื่อพัฒนาการสอนของครู

ความมุ่งหมายของการประเมินผลการสอนสำหรับการนิเทศการสอนของสถานศึกษาโดยเฉพาะในด้านวิชาการ หรือการนำมาพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการดำเนินการที่จะได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน ดังนี้

1. เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการสอนของครู เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จำเป็นต่อการปรับปรุงการสอนของครูผู้สอนและผู้นิเทศให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้ผู้สอนได้มองการสอนของตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การประเมินผลการสอนเพื่อปรับปรุงบริการด้านการสอน ในการนิเทศการสอนสิ่งที่ต้องอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอน ได้แก่บริการด้านการสอน เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการฯ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารจะได้ข้อมูลมาปรับปรุงการบริการด้านการสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. การประเมินเพื่อปรับปรุงในด้านการเรียน เป็นการประเมินผลเพื่อช่วยผู้เรียนในการตัดสินใจเลือกวิชาเรียน เขาจะเรียนอย่างไร ได้อะไรบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนวิชานั้น ๆ

รัตนา ศรีเหรียญ (2545, หน้า 24-37) กล่าวว่า แนวทางเพื่อที่ครูจะใช้ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน คือการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เพื่อที่ครูได้ใช้ในการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้นหรือค้นหา พัฒนาวิธีการ เพื่อนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนต่อไป โดยสามารถดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนการสอนไปสู่เป้าหมายคือ คุณภาพของการเรียนของนักเรียน

ผู้นิเทศการสอนต้องพิจารณาถึงหลักการที่ใช้ประเมินผลการสอน ดังนี้

1. การประเมินผลการสอนต้องอาศัยข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยการตั้งจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนการใช้เครื่องมือ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสม รวมไปถึงข้อมูลที่ได้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

2. การประเมินผลการสอนเป็นขั้นตอนหนึ่งของการเรียน

3. การประเมินผลสามารถทำได้ใน 2 ระยะ คือ การประเมินผลระหว่างสอน (Formative Evaluation) เพื่อพิจารณาถึงวิธีสอนเพื่อปรับปรุงการสอน ส่วนการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อการตัดสินใจ การตัดสินใจเป็นการเลือกเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงาน เป็นต้น

4. การประเมินผลการสอนเป็นระบบมี 3 ส่วน คือ

ก. การประเมินผลตัวป้อน (Input) ได้แก่ การประเมินที่มุ่งตัวผู้เรียนก่อนการสอนรวมทั้งคุณสมบัติความสามารถของครูผู้สอน

ข. การประเมินผลกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินขณะที่ดำเนินการเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมของครู

ค. การประเมินผลผลิต (Product) เป็นการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนว่ามีความรู้ความสามารถ มีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด

5. การประเมินผลการสอน สามารถทำได้ทั้งระดับโรงเรียนและระดับผู้สอนเองคือ ในระดับโรงเรียนนั้นเป็นนโยบายจากผู้บริหารหรือฝ่ายนิเทศอย่างเป็นทางการ ในการประเมินครูผู้สอนทุกคนอาจจัดตั้งเป็นคณะกรรมการหรืองานของฝ่ายวิชาการ หรือฝ่ายนิเทศครูผู้สอนอาจประเมินตนเองเพื่อทราบข้อเท็จจริงในการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน

6. การประเมินผลการสอนจากภาระงานของผู้สอน (Workload) ควรจะได้คำนึงถึงปริมาณและคุณภาพ คือ จำนวนชั่วโมง จำนวนชิ้นงาน วิชาที่รับผิดชอบว่ามีมากน้อยเพียงใดกับคุณภาพของงาน เช่น ความพึงพอใจการสอนของผู้เรียน ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น

การประเมินผลการสอนเป็นงานที่ละเอียด ผู้บริหารควรพิจารณาอย่างรอบคอบและระมัดระวังโดยผู้บริหารควรใช้ข้อมูลจากหลาย ๆ ด้าน และควรพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน แล้วแจ้งผลการประเมินให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ การประเมินผลการสอนจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่สำคัญที่ทำให้ทราบว่า การดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอน บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด มีปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่องอะไรบ้าง แล้วนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการหาวิธีการในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในด้านการประเมินผลการสอน หมายถึง การชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการวัดผลและประเมินผลอย่างชัดเจน กำหนดให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ โดยสม่ำเสมอ ชี้แจงแนะนำให้ครูได้ทราบถึงเทคนิคและระเบียบการวัดผล ประเมินผลควบคุมดูแล ให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผล ในส่วนที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ประเมินผลการเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์อย่างเพียงพอ จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อประเมินผล การเรียน การสร้างข้อสอบ วิเคราะห์ข้อสอบและพิจารณาปัญหาที่เกิดจากการวัดผลประเมินผลตรวจสอบ ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูก่อนนำไปใช้ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูได้เรียนรู้วิธีการประเมินผลงาน ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเอง สังเกตการสอน ของครูและนำเสนอผลการสังเกตการสอนพร้อมให้ข้อเสนอแนะแก่ครูอย่างกัลยาณมิตร

2.13 ด้านการพัฒนาบุคลากร

ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งสังคมชาติและบ้านเมืองเพราะครูมีหน้าที่ในการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญงอกงามอย่างเต็มที่ จนบุคคลเหล่านั้นสามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมืองต่อไป ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรครูให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพมากที่สุด จึงเป็นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

วัลภา ลิ้มสกุล (2547, หน้า31) ได้สรุปความหมายไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร คือ กระบวนการส่งเสริมบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วได้เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ความสามารถทักษะ ทักษะ ทักษะ อุปนิสัย เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้การศึกษาอบรมตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ แก่บุคคล

พยอม วงศ์สารศรี (2548, หน้า 166) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาบุคลากร คือการดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพความสำเร็จ เป็นที่นำพอใจแก่องค์กร

กุลธน ธนาพงศธร (2549, หน้า169 – 171) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรสรุปได้ 6 ประการ คือ

1. การพัฒนาบุคลากรช่วยให้ระบบ และวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นมีการติดต่อประสานงานดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการพัฒนาบุคคลจะช่วยเร่งเร้าความสนใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีความสำนึกรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
2. การพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดการประหยัดลดความสิ้นเปลืองของวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะเมื่อบุคคลใดได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดีแล้วย่อมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง มีความผิดพลาดในการปฏิบัติงานน้อยลงซึ่งจะมีผลทำให้องค์กรสามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ลงได้ด้วย
3. การพัฒนาบุคลากรช่วยลดระยะเวลาของการเรียนรู้งานให้น้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เพิ่งเข้าทำงานใหม่หรือเข้ารับตำแหน่งใหม่ อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดความเสียหายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการทำงานแบบลองถูกลองผิดอีกด้วย
4. การพัฒนาบุคลากรเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ในการตอบคำถามหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาของตน
5. การพัฒนาบุคลากร เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นบุคลากรต่าง ๆ ให้ปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ทั้งนี้เพราะโดยทั่วไปแล้วเมื่อมีการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งใด ๆ ในองค์กรก็ตาม มักจะคำนึงถึงความรู้ความสามารถที่บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ได้รับการเลื่อนขั้นได้ ซึ่งผู้ที่ได้รับการพัฒนาแล้วย่อมมีโอกาสมากกว่าผู้ที่มิได้รับการพัฒนา
6. การพัฒนาบุคลากร ยังช่วยทำให้บุคคลนั้น ๆ มีโอกาสได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ทำให้เป็นคนทันสมัยทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารงาน อุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน ซึ่งมีการคิดค้นและเสนอแนะสิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ถ้าหากสามารถรู้และเข้าใจ

อย่างแท้จริงแล้ว ย่อมสามารถนำเอาไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติในหน้าที่ของตนได้ และในที่สุดย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร

พนัส หันนาคินทร์ (2545, หน้า 77 - 78) ได้กล่าวว่าเหตุผลที่องค์กรนั้นมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาบุคลากรของตน อย่างต่อเนื่องดังนี้

1. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านสื่อสาร ซึ่งนับว่ามีบทบาทอย่างมาก ทั้งต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานขององค์กร และการพัฒนาบุคลากร รวมถึงกลวิธีในการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ควรพัฒนาอยู่เสมอ เพราะจะทำให้องค์กรมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การลงทุนเพื่อการพัฒนาบุคลากร จะให้ผลตอบแทนกับองค์กรในระยะยาว และเป็นการเพิ่มขวัญกำลังใจ ความภาคภูมิใจของบุคลากร ในขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากร
3. การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานการพัฒนาบุคลากรถือว่าเป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติเพราะบุคลากรใหม่ที่ได้รับเข้ามาใหม่ต้องปรับตัว ให้สอดคล้องกับ สภาพบรรยากาศการปฏิบัติงานในองค์กร รวมถึงเจตคติที่ดีต่อองค์กรด้วย

อำนวย แสงสว่าง (2546, หน้า 327 - 329) กล่าวว่าปัจจัยสำคัญที่ต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กร มีสาเหตุที่พอสรุปได้คือ ความล้าหลังของพนักงานความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การลาออกของพนักงานและการแข่งขันการจ้างพนักงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ เมื่อผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานไปนาน ๆ ประกอบกับระเบียบหลักเกณฑ์ และเทคนิคต่าง ๆ ในการทำงานได้เปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องมีการอบรมเพื่อให้สามารถทำงาน ได้ดีขึ้นเดิม ซึ่งการพัฒนาบุคคลไม่เพียงแต่จะทำให้คนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานดีขึ้นเท่านั้น ยังจะส่งผลให้ได้ผลงานที่สูงขึ้น อันจะเป็นผลโดยตรงต่อการพัฒนาองค์กรอีกทางหนึ่งด้วย

การพัฒนาบุคลากรในองค์กรสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ วิน เชื้อโพธิ์หัก(2547, หน้า 20-22) ได้นำเสนอวิธีปฏิบัติกันอยู่ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ เป็นการแนะนำให้บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรหรือบุคลากรเก่าที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ได้รู้จักงานในอำนาจหน้าที่รับผิดชอบที่ปฏิบัติ
2. การสอนงาน เป็นการช่วยให้บุคลากรที่ได้รับการสอนมีประสบการณ์ตามความต้องการของผู้สอนและผู้รับการสอน ผู้สอนจะเป็นผู้แนะนำให้รู้จักการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องโดยการสอนงานอาจเป็นวิธีการที่หัวหน้าหน่วยงาน หรือผู้มีประสบการณ์มากกว่าหรืออยู่ในระดับที่สูงกว่าผู้รับการสอนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งจะเป็นการสอนแบบตัวต่อตัวหรือบางครั้งอาจ สอนกันเป็นกลุ่มก็ได้
3. การส่งไปดูงาน เป็นสิ่งที่ทำให้บุคลากรได้เห็นการปฏิบัติงานขององค์กรที่ไปดูได้เห็นรูปแบบของจริงด้วยตนเอง ได้พบบุคลากรผู้ปฏิบัติงานขององค์กรมีโอกาสได้ซักถามปัญหากับผู้ปฏิบัติได้เห็นกิริยาอาการ อิริยาบถต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ได้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติงานและเข้าใจขั้นตอนการทำงานจากของจริง
4. การส่งไปศึกษาต่อเป็นการพัฒนาบุคลากรที่วิธีหนึ่ง เพราะบุคลากรได้มีโอกาสไปหาความรู้ทักษะเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบอยู่ โดยเฉพาะแนวคิดและความรู้ใหม่ ๆ

5. การมอบอำนาจและความรับผิดชอบให้สูงขึ้น เป็นการพัฒนาบุคลากรประจำการให้เรียนรู้งานขณะปฏิบัติงาน เพราะผู้ได้รับมอบหมายอำนาจความรับผิดชอบจะมีโอกาสและต้องศึกษางานที่ตนเองรับผิดชอบ ตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเป็นอย่างดีจึงจะสามารถตัดสินใจทำงานตามที่ได้รับมอบอำนาจรับผิดชอบ

6. การสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่เป็นการพัฒนาบุคลากรประจำการที่ดีวิธีหนึ่งเพราะทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้งานมากขึ้น การทำงานในองค์การต่างๆจะเกิดผลสำเร็จได้ต่อเมื่อบุคลากรในองค์การได้ทำงานประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี

7. การทำหน้าที่ผู้ช่วยเป็นการฝึกให้บุคลากรที่ได้รับมอบหมายได้เรียนรู้งานในตำแหน่งที่สูงขึ้น ในระหว่างที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยก็จะได้รับคำแนะนำจากหัวหน้างานรู้จักปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง รู้วิธีการทำงาน รู้วิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ตนเองจะต้องรับผิดชอบต่อไป เป็นการเริ่มพัฒนาคนให้รู้จักคนทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

8. การให้รักษาราชการแทนใช้กับตำแหน่งต่าง ๆ ที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ผู้ทำหน้าที่รักษาราชการแทนจะมีความรับผิดชอบและปฏิบัติงานทุกอย่างของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้เกิดการศึกษา เรียนรู้งานที่เข้าไปรับผิดชอบเป็นอย่างดี

จากสถานการณ์จริง

9. การให้เข้าร่วมประชุมในโอกาสต่าง ๆ การมีโอกาสเข้าร่วมประชุมแทนผู้บริหารเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาบุคลากรนั้นๆ

10. การจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานในการทำงานองค์กรควรจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร เพราะจะทำให้บุคลากรได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวต่างๆของการปฏิบัติงานอย่างรวดเร็วและทันกับสถานการณ์

11. การฝึกระหว่างการฝึกอบรม ทำให้บุคลากรได้เรียนรู้งานที่ตนเองฝึกงานในการฝึกมักเป็นงานตรงกับงานที่ปฏิบัติในองค์กร จึงทำให้ผู้ฝึกงานเกิดทักษะเบื้องต้นที่ดี

12. การสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีหนึ่งที่บุคลากรจะได้รับความรู้แนวคิดใหม่ เจตคติ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรม

13. การฝึกอบรม การฝึกอบรมเป็นการพัฒนาบุคลากรที่นิยมทำกันมากและถ้าจัดได้ดีจะเป็นการพัฒนาบุคลากรที่ดีที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 64 – 70) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติเมื่อครูปฏิบัติการสอนและบุคลากรทุกฝ่ายเกิดเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน วิชาการแล้ว ควรจัดให้มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในเรื่องที่ได้กำหนดเป็นความต้องการจำเป็น ในส่วนของงานวิชาการ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน เทคนิคและทักษะการจัดการเรียนรู้ การออกแบบ กิจกรรม การผลิตสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลที่สอดคล้อง การจัดให้ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องต่าง ๆ ควรดำเนินการอย่างจริงจัง ใช้การฝึกปฏิบัติที่หลากหลายให้ครูปฏิบัติการสอนได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ความมั่นใจ ฝึกให้ครูได้ทำงานเป็นหมู่คณะร่วมกัน ออกแบบวิธีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฝึกวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน เพื่อเปิดโลกทัศน์ให้กว้าง รู้จักยอมรับฟังผู้อื่น และสามารถนำเทคนิค

วิธีการต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ในเรื่องเดียวกันนี้การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นต่อประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อมีการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรเข้าทำงานแล้ว ก็ได้หมายความว่า จะสามารถให้เข้าทำงานได้ทันทีเสมอจำเป็นมีการอบรม แนะนำเบื้องต้นแก่ผู้เข้าทำงานใหม่ ในบางกรณีอาจต้องมีการอบรมถึงวิธีการทำงานด้วย นอกจากนั้น เมื่อผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานไปนานแล้วประกอบกับระเบียบหลักเกณฑ์และเทคนิคต่างๆในการทำงานได้เปลี่ยนแปลงไปก็จำเป็นต้องมีการอบรมเพื่อให้สามารถทำงานได้ดีเช่นเดิม โดยหน่วยงานฝึกอบรมของทางราชการจะเป็นผู้ดำเนินการเองหรืออาจส่งไปอบรมในส่วนราชการอื่น หรือสถาบันอื่นก็ได้ ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรไม่เพียงแต่ทำให้คนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานที่ดีเท่านั้น ยังส่งผลให้ได้ผลงานสูงขึ้นอันจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

การพัฒนาบุคลากร มีความสำคัญในด้านที่สามารถทำให้การเรียนการสอนของโรงเรียนดำเนินไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการ คือการเรียนรู้อย่างดีแก่นักเรียนและการบริหารงานบุคลากรจะสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งและส่วนที่สำคัญที่สุด คือ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูให้มีประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในด้านการพัฒนาบุคลากร หมายถึง ส่งเสริมให้คณะครูนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ แนะนำและส่งเสริมให้คณะครูได้ศึกษางานวิจัยทางการศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมอย่างหลากหลาย รูปแบบการประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถให้แก่คณะครู สร้างแรงจูงใจให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการให้คำปรึกษาแก่ผู้ร่วมงาน จัดให้ครูได้สอน ได้ทำงานตามความรู้ความสามารถ ส่งเสริม สนับสนุนในการส่งครูเข้ารับ การอบรมสัมมนาตาม ความต้องการ ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ให้มีความสำคัญและให้เกียรติแก่ครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

2.14 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชเอด อัลมาดิ (Saad , M.AL-Madhi . 2004 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสบการณ์ตรงและประโยชน์ของความยั่งยืน ค้นหาภาวะผู้นำต่อประสิทธิภาพของงานนิเทศทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ตการปฏิสัมพันธ์ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในโรงเรียนชนบท โดยผู้มีส่วนร่วมใช้เวลา 9 เดือน ตรวจจับคุณภาพการนิเทศโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับจากการมีส่วนร่วมของผู้ให้ การนิเทศและผู้รับการนิเทศ จัดข้อมูลที่ได้รับเป็นหมวดหมู่ จากการประชุมบันทึกผลการวิจัย พบว่า การนิเทศก่อให้เกิดความไว้วางใจทั้งคู่ ต้องเปิดเผย จริงใจ และใช้อำนาจออกแบบให้มีการเห็นถึงความมีมนุษยสัมพันธ์

จอห์น เอฟ ริซโซ (Jonh, F Rizzo. 2004 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษามุมมองของครู และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับแนวคิดในการนิเทศการศึกษาและการติดตามผลในปัจจุบัน พบว่า มีความแตกต่างระหว่างแนวคิดของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานนิเทศในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ การเข้าใจพื้นที่ที่ดูแล การรู้จักสภาพปัจจุบันและความแตกต่างของโรงเรียน การเป็นที่ปรึกษาที่ชาญฉลาดไว้วางใจได้ ใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย ความสัมพันธ์ของครูและผู้นิเทศ การมีส่วนร่วมของครูผลที่ออกมา ชี้บอกความแตกต่างของการพัฒนาการนิเทศ การเข้าถึงความหลากหลายของโรงเรียน การมาเยี่ยมบ่อย

มากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว ทำให้โรงเรียนมองมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นข้อแตกต่างชัดเจน และการดูแลความเป็นอยู่ของครู เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาการนิเทศ

ไบเลย์ โจอีเลน (Bailey, Jo Ellen. 2004 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศต่อการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคการสอน โดยสัมภาษณ์และรวบรวมเอกสารของครูหลังจากการใช้เว็บจัดระบบการเรียนรู้ในการสอนนักเรียนโดยมีผู้นิเทศจากมหาวิทยาลัยดูแลจัดโปรแกรมให้ครู 7 คน ร่วมกันร่วมโครงการ 8 สัปดาห์ โดยสมัครใจเข้าไปศึกษาโฮมเพจของมหาวิทยาลัยนอร์ทอีสเทอร์น (Northeastern) ที่จัดเนื้อหา สารบบหน้า การดูแล คำแนะนำ และทรัพยากร ซึ่งค้นคว้าวิจัยจากคณะอาจารย์ 4 คน เรื่องราวที่ครูปรึกษาแนะนำ ให้เขาใช้ทรัพยากรจากอินเทอร์เน็ต การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่มากน้อยขึ้นอยู่กับความชำนาญของครูในการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นการปรึกษาที่ไว้วางใจ หลังจากนั้นได้สัมภาษณ์และรวบรวมเอกสารบันทึกข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า การที่ครูเข้าไปค้นหา แสดงว่า ครูกำลังร่วมมือเรียนรู้ที่จะปรึกษาใช้ทรัพยากรในอินเทอร์เน็ตซึ่งมีเอกสารอ้างอิงเกี่ยวกับศิลปะการสอน และครูที่ไม่ร่วมมือจะไม่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เมื่อสิ้นสุดโปรแกรมกลุ่ม 7 คน หาเครือข่ายเพิ่ม 3 คน

ครุสแคมป์ วิลเลียม เอช (Kruskamp, William H. 2004 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่กองดูแลโรงเรียนมัธยมปลาย โดยศึกษา 3 โรงเรียนทดลองนิเทศภายในของครูและเพื่อนครู โดยให้การสัมภาษณ์โดยตรง เพื่อ

1. ดูความขัดแย้งจากประสบการณ์นิเทศตามบทบาทและตอบข้อสงสัยสองนัย ระหว่างการนิเทศโดยครู และศึกษานิเทศก์
2. ดูความตระหนักในการนิเทศภายในของโรงเรียน
3. การให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในของผู้บริหารเช่น งบประมาณ สื่อเครื่องมือ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมไม่รู้ตัวว่าไม่สนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศและมีบทบาทที่ตรวจสอบขัดแย้งกับการนิเทศ

นอกจากนี้ยังพบว่าในการประเมินโครงการหลาย ๆ โครงการ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจ และมีความคิดเห็นว่า ระดับความสำเร็จในการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงโอกาสความสำเร็จของโครงการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการ

3.1 วิธีการศึกษา

จากการนิเทศภายใน โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอ จังหวัดยโสธร ประจำปีการศึกษา 2567 ใช้การประเมินดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำผลแบบประเมินที่ได้จากการสำรวจ จำนวน 40 ชุด มาแจกความถี่ หาค่าเฉลี่ย ค่าคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอ จังหวัดยโสธร ประจำปีการศึกษา 2567 โดยใช้ เกณฑ์ ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับควรปรับปรุง

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการคำนวณ เครื่องมือที่ใช้ในการคำนวณในการศึกษาครั้งนี้ ใช้การวัดค่าแนวโน้มเข้าสู่ศูนย์กลาง การกระจายข้อมูล (บุญชม ศรีสะอาด : 54 - 78 คือ

1. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ

$\bar{X}$

แทน ค่าเฉลี่ยของจำนวนทั้งหมด

$\sum \bar{X}$

แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N

แทน จำนวนคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

f

แทน ความถี่ของคะแนน

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Devition) เป็นการวัดค่าการกระจายของข้อมูล โดยพิจารณาว่าข้อมูลแต่ละตัวแตกต่างไปจากค่าเฉลี่ยมากน้อยเพียงใด จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

3.1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 28 คน

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 8 คน โดยการสุ่ม แบบเจาะจง

3.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นเตรียมการ (Plan)

1. สำรวจสภาพปัญหาด้วยประชุมอภิปรายแสดงความคิดเห็น
2. จัดทำโครงการการดำเนินงาน
3. เสนอขออนุมัติโครงการ

ขั้นดำเนินการ (Do)

1. ติดต่อประสานงานที่เกี่ยวข้อง
2. ประชุมกรรมการแต่ละฝ่ายหาแนวทางแก้ไขปัญหาคิดว่าจะเกิดขึ้น
3. นำคณะกรรมการอำนวยความสะดวกดูสถานที่จริง

ขั้นประเมินโครงการ (Check)

1. จัดทำแบบสอบถาม
2. เก็บข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Action)

1. จัดทำเอกสารการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. นำเสนอการประเมินความพึงพอใจของครูและนักเรียนโรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต่อผู้บริหารสถานศึกษาพิมพ์เผยแพร่และให้ผู้เกี่ยวข้อง นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินงาน ครั้งต่อไป

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ได้จัดให้มีกิจกรรมนิเทศที่หลากหลายที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ (การปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สนทนา) ซึ่งในปีการศึกษา 2567 ได้จัดกิจกรรมนิเทศเช่น การเยี่ยมชั้นเรียนและการสังเกตการสอน จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 8 คน ดังนี้

ที่	ชื่อ	ตำแหน่ง	สังกัดกลุ่มสาระ
1	นางนนทิรา พิจารณ์	ครู/ชำนาญการพิเศษ	คณิตศาสตร์
2	นายสุนทร พยัคฆ์	ครู/ชำนาญการพิเศษ	การงานอาชีพฯ
3	นายกฤตผล สัตบุตร์	ครู/ชำนาญการพิเศษ	สังคมศึกษา
4	นางสาวศรีสุดา บุญปก	ครู/ชำนาญการพิเศษ	ภาษาต่างประเทศ
5	นางสาวนิลวรรณ สมสะอาด	ครู/ชำนาญการพิเศษ	วิทยาศาสตร์
6	นางสาวนันทน์ภัส สุขโชคธนทรัพย์	ครู	ภาษาไทย
7	นางสาวณชา กานต์ แสงงาม	ครู	ศิลปะ
8	นางสาวหทัยชนก จันทร์ไธ	ครู	สุขศึกษาและพลศึกษา

ผลการประเมินการนิเทศ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นางนนทิรา พิจารณ์ ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 ตารางที่ 1 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	5.00	.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	5.00	.00	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	5.00	.00	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	5.00	.00	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	5.00	.00	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน	5.00	.00	มากที่สุด

เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต			
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	5.00	.00	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.65	.487	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	5.00	.00	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.35	.487	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.93	.045	มากที่สุด

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นายสุนทร พยัคฆ์ ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพฯ ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2
ตารางที่ 2 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปรผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.80	.41	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.35	.75	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.55	.51	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.70	.47	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.60	.50	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.65	.49	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.60	.60	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.45	.69	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.80	.41	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.85	.37	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.20	.77	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.85	.37	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.50	.61	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.80	.41	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.85	.37	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.64	.30	มากที่สุด

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นายกฤตผล สัตบุตร์ ตำแหน่งครู/ชำนาญการพิเศษ
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1
ตารางที่ 3 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.54	.52	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.62	.51	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.31	.75	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.54	.52	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.54	.66	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.54	.78	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.54	.66	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.31	.86	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.31	.63	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.62	.65	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.38	.51	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.62	.51	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.77	.44	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.38	.87	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.38	.77	มาก
เฉลี่ยรวม	4.50	.30	มากที่สุด

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นางสาวศรีสุดา บุญปก ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2
ตารางที่ 4 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.75	.44	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.85	.49	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.55	.51	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.75	.55	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.85	.37	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.85	.37	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.70	.47	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.40	.50	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.85	.49	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.90	.45	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.55	.69	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.60	.75	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.85	.37	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.55	.61	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.50	.69	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.70	.29	มากที่สุด

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นางสาวนิลวรรณ สมสะอาด ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการ
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1

ตารางที่ 5 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.42	.70	มาก
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.05	.78	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.11	1.05	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.84	1.07	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	3.53	1.23	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	3.89	.94	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	3.58	1.12	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.00	.75	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	3.79	.98	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.37	.69	มาก
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	3.37	1.30	ปานกลาง
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	3.38	1.05	ปานกลาง
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.11	.66	มาก
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.79	.98	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.11	1.05	มาก
เฉลี่ยรวม	3.92	.64	มาก

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นางสาวนันท์นภัส สุขโชคธนทรัพย์ ตำแหน่ง ครู
สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1
ตารางที่ 6 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.73	.452	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	3.88	.816	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.23	.710	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.73	.452	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.50	.510	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.19	1.096	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.27	.452	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	3.96	1.280	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.46	.905	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.73	.452	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.19	.849	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.46	.508	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.73	.452	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.46	.508	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.27	.827	มาก
เฉลี่ยรวม	4.32	.386	มาก

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นางสาวณชากานต์ แสงงาม ตำแหน่ง ครู
 สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2
 ตารางที่ 7 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.74	.447	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	3.85	.534	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.44	.506	มาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.70	.465	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.48	.509	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.15	1.099	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.26	.447	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	3.89	1.311	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.41	.931	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.70	.465	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.15	.864	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.44	.506	มาก
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.74	.447	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.44	.506	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.30	.823	มาก
เฉลี่ยรวม	4.31	.368	มาก

ตารางการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน นางสาวหทัยชนก จันทรีไธ ตำแหน่ง ครู
 สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ประเมินโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2
 ตารางที่ 8 ตารางแสดงตัวกลางเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	5.00	.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	5.00	.00	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	5.00	.00	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	5.00	.00	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	5.00	.00	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	5.00	.00	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	5.00	.00	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.65	.487	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	5.00	.00	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.35	.487	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.93	.045	มากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

5.1 สรุปผล

5.1.1 ผู้รับการประเมิน : นางนนทิรา พิจารณ์ ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2567 จำแนกเป็นรายข้อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	5.00	.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	5.00	.00	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	5.00	.00	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	5.00	.00	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	5.00	.00	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	5.00	.00	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	5.00	.00	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.65	.487	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	5.00	.00	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.35	.487	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.93	.045	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2567 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.93

5.1.2 ผู้รับการประเมิน : นายสุนทร พยัคฆ์ ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2567 จำแนกเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.80	.41	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.35	.75	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.55	.51	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.70	.47	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.60	.50	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.65	.49	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.60	.60	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.45	.69	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.80	.41	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.85	.37	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.20	.77	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.85	.37	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.50	.61	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.80	.41	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.85	.37	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.64	.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา

2567 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.64

5.1.3 ผู้รับการประเมิน : นายกฤตผล สัตบุตร์ ตำแหน่ง ครู สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2567 จำแนกเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.54	.52	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.62	.51	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.31	.75	มาก
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.54	.52	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.54	.66	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.54	.78	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.54	.66	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.31	.86	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.31	.63	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.62	.65	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.38	.51	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.62	.51	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.77	.44	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.38	.87	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.38	.77	มาก
เฉลี่ยรวม	4.50	.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา

2567 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.50

5.1.4 ผู้รับการประเมิน : นางสาวศรีสุดา บุญปก ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2

ตารางที่ 4 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2567 จำแนกเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปรผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.75	.44	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.85	.49	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.55	.51	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.75	.55	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.85	.37	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.85	.37	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.70	.47	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.40	.50	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.85	.49	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.90	.45	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.55	.69	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.60	.75	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.85	.37	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.55	.61	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.50	.69	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.70	.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2567 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.70

5.1.5 ผู้รับการประเมิน : นางสาวนิลวรรณ สมสะอาด ตำแหน่ง ครู/ชำนาญการพิเศษ

สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1

ตารางที่ 5 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2567 จำแนกเป็นรายข้อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.42	.70	มาก
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.05	.78	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.11	1.05	มาก
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.84	1.07	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	3.53	1.23	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	3.89	.94	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	3.58	1.12	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	4.00	.75	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	3.79	.98	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.37	.69	มาก
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	3.37	1.30	ปานกลาง
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	3.38	1.05	ปานกลาง
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.11	.66	มาก
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.79	.98	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.11	1.05	มาก
เฉลี่ยรวม	3.92	.64	มาก

จากตารางที่ 5 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายข้อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2567 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับ พึงพอใจมาก มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.90

5.1.6 ผู้รับการประเมิน : นางสาวนันทน์ภัส สุขโชคธนทรัพย์ ตำแหน่ง ครู สังกัดกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ ภาษาไทย

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1

**ตารางที่ 6 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ
ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปี
การศึกษา 2567 จำแนกเป็นรายข้อ**

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.73	.452	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	3.88	.816	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.23	.710	มาก
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.73	.452	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.50	.510	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.19	1.096	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.27	.452	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	3.96	1.280	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.46	.905	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.73	.452	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.19	.849	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.46	.508	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.73	.452	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.46	.508	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.27	.827	มาก
เฉลี่ยรวม	4.32	.386	มาก

จากตารางที่ 6 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายข้อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจ
ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา
2567 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับ
พึงพอใจมาก มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32

5.1.7 ผู้รับการประเมิน : นางสาวณชากานต์ แสงงาม ตำแหน่ง ครู สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2

ตารางที่ 6 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ
ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปี
การศึกษา 2567 จำแนกเป็นรายชื่อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	4.74	.447	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	3.85	.534	มาก
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.44	.506	มาก
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.70	.465	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	4.48	.509	มาก
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	4.15	1.099	มาก
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	4.26	.447	มาก
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	3.89	1.311	มาก
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	4.41	.931	มาก
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	4.70	.465	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	4.15	.864	มาก
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	4.44	.506	มาก
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.74	.447	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.44	.506	มาก
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.30	.823	มาก
เฉลี่ยรวม	4.31	.368	มาก

จากตารางที่ 7 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายชื่อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของ
นักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา
2567 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับ
พึงพอใจมาก มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.31

5.1.8 ผู้รับการประเมิน : นางสาวหทัยชน จันทรีไธ ตำแหน่ง ครู สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา

ผู้ประเมิน : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2

ตารางที่ 1 ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2567 จำแนกเป็นรายข้อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1.ครูมีการเตรียมการสอนในรายวิชาที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
2.มีการจัดสภาพห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
3.นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	5.00	.00	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สนุกและน่าสนใจ	5.00	.00	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับจุดประสงค์และทันสมัย	5.00	.00	มากที่สุด
7. ครูให้โอกาสนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม	5.00	.00	มากที่สุด
8. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์	5.00	.00	มากที่สุด
9. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่สอน	5.00	.00	มากที่สุด
10. ครูตั้งใจสอน แนะนำ และทบทวนความรู้ให้กับนักเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
11.ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต	5.00	.00	มากที่สุด
12.ครูประเมินอย่างยุติธรรม	5.00	.00	มากที่สุด
13.นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.65	.487	มากที่สุด
14.นักเรียนนำความรู้จากวิชานี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	5.00	.00	มากที่สุด
15.นักเรียนชอบและมีความสุขที่ได้เรียนวิชานี้	4.35	.487	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.93	.045	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 จำแนกหัวข้อประเมินเป็นรายข้อ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ข้อ จากการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปีการศึกษา 2567 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครู มีคะแนนเฉลี่ยรวมความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.93

5.1.7 สรุปผลการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน

ตารางที่ 8 ตารางสรุปแสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสอนแก้ว่องไววิทยา ประจำปี การศึกษา 2567 จำแนกเป็นรายข้อ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. นางนันทิรา พิจารณ์	4.93	.045	มากที่สุด
2. นายสุนทร พยัคฆ์	4.64	.30	มากที่สุด
3. นายกฤตผล สัตบุตร์	4.50	.30	มากที่สุด
4. นางสาวศรีสุดา บุญปก	4.70	.29	มากที่สุด
5. นางสาวนิลวรรณ สมสะอาด	3.92	.64	มาก
6. นางสาวนันทน์ภัส สุขโชคธนทรัพย์	4.32	.386	มาก
7. นางสาวณชากานต์ แสงงาม	4.31	.368	มาก
8. นางสาวหทัยชนก จันทรีไธ	4.93	.045	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.47	0.33	มากที่สุด

5.2 อภิปรายผล

จากผลการประเมินครูผู้สอนโดยนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนสอนแก้ว่องไว วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร สรุปได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของ ครู ประจำปีการศึกษา 2558 มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุด มีคะแนน เฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.47 และเห็นว่าควรมีการประเมินการครูผู้สอนโดยนักเรียน ขึ้น ทุกๆปีการศึกษา เพื่อใช้ ปรับปรุงและเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

- ครูทุกคนควรให้ความร่วมมือและร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลสำเร็จต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป
- ควรมีการประเมินความพึงพอใจ ต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มงานวิชาการ ขึ้นทุก ๆปีการศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2540. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, ราชกิจจานุเบกษา.
เล่มที่ 114. ตอนที่ 12. วันที่ 11 ตุลาคม 2540, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.
2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า
และพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2549. ประกาศเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การการค้าคุรุสภาลาดพร้าว.
- . 2552. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กวี เพ็งศรี. 2532. ศึกษาผลการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
พะเยา. พะเยา : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา.
- กิติ ตัยคานนท์. 2549.เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : เพลวอักษร.
- จันทร์านิ สงวนนาม. 2551.ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- จีระ งอกศิลป์. 2549. ความรู้ความสามารถในด้านการบริหารงานในหน้าที่. ชัยภูมิ
จำเนียร ไชยแสง. 2549. การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ด้วยกระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม. ร้อยเอ็ด : โรงเรียนหนองพอกวิทยา.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2552. 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ :
แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. 2550. หลักการบริหารการศึกษาและจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. 2550. ภาวะผู้นำในองค์การ. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- ดำรง พงษ์พิมาย. 2534. ปัญหาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญ
ศึกษา เขตการศึกษา 9. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลือชัย พระแก้ว. 2532. การปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วชิรา วงษ์เที่ยง. 2539. การศึกษาการนิเทศภายใน โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.